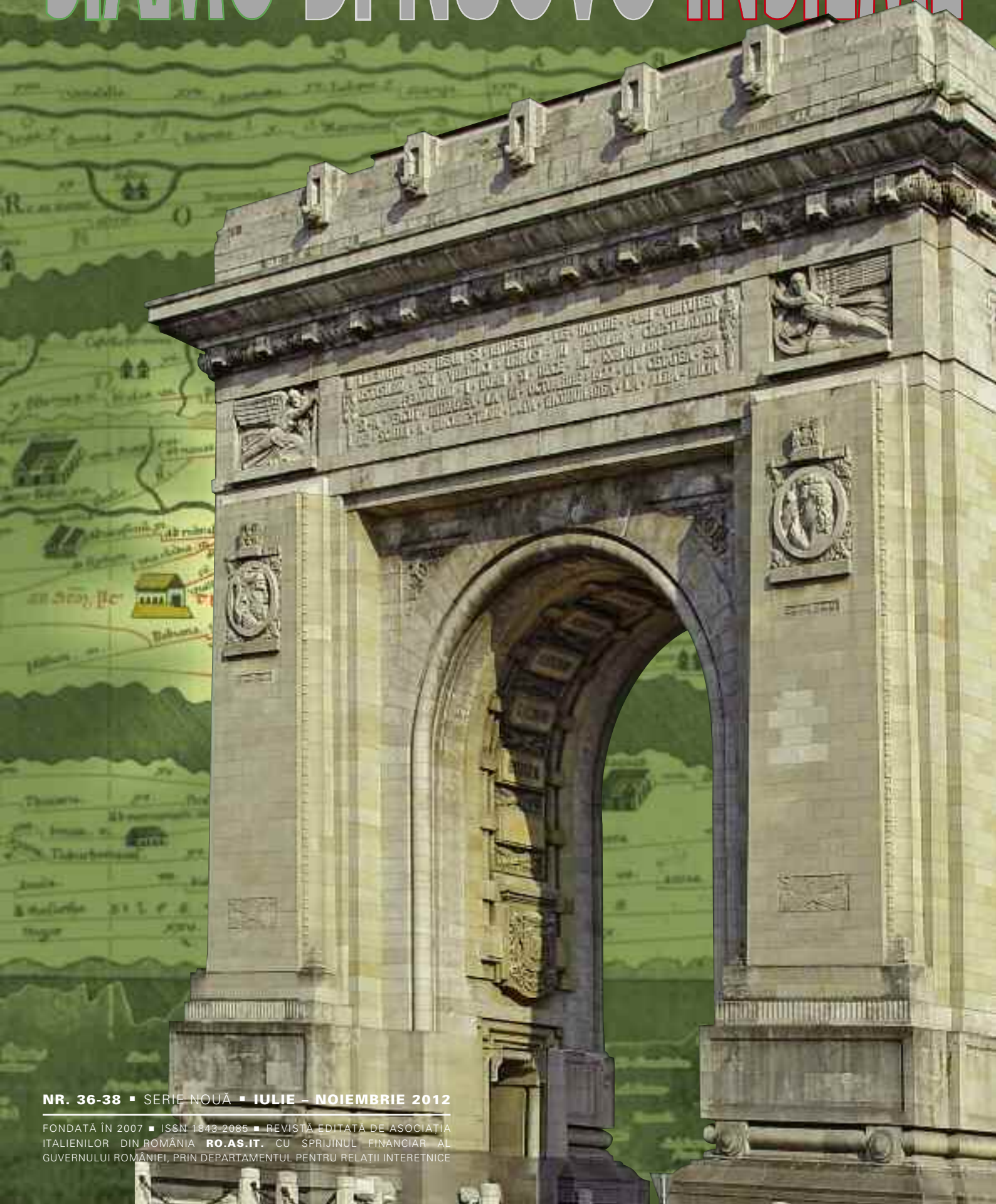

SIAMO DI NUOVO INSIEME

NR. 36-38 ■ SERIE NOUĂ ■ IULIE - NOIEMBRIE 2012

FONDATA ÎN 2007 ■ ISSN 1843-2085 ■ REVISTĂ EDITATĂ DE ASOCIAȚIA ITALIENILOR DIN ROMÂNIA **RO.AS.IT.** CU SPRIJINUL FINANCIAR AL GUVERNULUI ROMÂNIEI, PRIN DEPARTAMENTUL PENTRU RELAȚII INTERETNICE

RO.AS.IT. merge mai departe...

Suntem în preajma alegerilor generale din țară și, în mod firesc, tema cea mai discutată, cea mai dezbătută în toate cercurile, în mass-media, este cea a componenței viitorului parlament, proces în care sunt implicați și reprezentanții minorităților naționale.

Dintre minoritățile reprezentate în Parlamentul României, minoritatea italiană a fost, potrivit opiniei noastre, dar și a ecourilor din teritoriu, cea mai vizibilă, cea care a dat o pată de culoare Grupului parlamentar și care a demonstrat că o minoritate poate avea o contribuție importantă la activitatea acestei instituții a statului, sau se poate implica mai puțin.

Printr-o activitate remarcabilă, cu evenimente de înaltă ținută, făcând față onest tuturor problemelor complicate prin care trece România astăzi, generate de criza economică și financiară, dar nu numai, italienii din România reprezentați de RO.AS.IT. au reușit să facă față tuturor exigențelor, chiar și celor mai drastice canoane impuse de etnia italiană însăși.

Pe de altă parte, cum durata unui mandat de parlamentar este de 4 ani, care trec extrem de repede, nu toate proiectele implementate de RO.AS.IT. au fost finalizate în actuala legislatură, unele au rămas și pentru viitor, dar considerăm că n-ar fi înțelept să fie abandonate tocmai acum.

Sunt convins că vom continua împreună. Chiar dacă numărul etnicilor italieni declarați la ultimul recensământ a fost unul de aproape două ori mai mare decât la cel anterior, avem, și în continuare, nevoie de sprijinul tuturor.

Am reînființat școala italiană la București, am finanțat biserici italiene, am adunat etnicii italieni și amintirile lor într-un album care va rămâne peste ani și ani, am organizat întâlniri cu comunitățile de români din Italia, am contribuit la recunoașterea bisericii ortodoxe române în Italia ș.a.

Avem câteva proiecte care sunt de abia la început și care trebuie continuate, și le vom continua. Le vom continua tot împreună și sunt sigur că și de această dată vom reuși, alături de RO.AS.IT. și de membrii săi, care participă în număr tot mai important la evenimentele asociației, încep să vină spre noi, pentru a construi împreună.

Pe data de 9 decembrie, sunt convins că veți vota RO.AS.IT.

Dep. Mircea GROSARU

EDIZIONE
EDITORIAL

SIAMO DI NUOVO INSIEME

FONDATA ÎN 2007

NR. 36-38 ■ SERIE NOUĂ
IULIE-NOIEMBRIE 2012

ISSN 1843-2085

Revistă editată
de Asociația Italianilor
din România **RO.AS.IT.**
cu sprijinul financiar al
Guvernului României,
prin Departamentul
pentru relații interetnice

Președinte fondator

Mircea Grosaru

Seniori editori

Cristian Topescu
Nicolae Luca

Colectiv redacțional

Director

Gabriela Tarabega

Redactori

Emanuele Leoni
Elena Bădescu
Dan Comarnescu

Design & pre-press

Square Media SRL

**Asociația
Italianilor
din România
RO.AS.IT.**

asociație cu statut
de utilitate publică

Str. Lipskani nr. 19, etaj 1
030031 București
Tel./Fax: 021 313 3064
ufficio@roasit.ro

www.roasit.ro

EVENTI / EVENIMENTE

04 | **1 Decembrie, Ziua Națională a României.
Marea Unire din 1918 / La grande Unità del 1918**

08 | **La Aniversară. RO.AS.IT. – 20 de ani de activitate**

12 | **150 anni dalla fondazione della Marina Militare Italiana
/ 150 ani de la înființarea Marinei Militare Italiene**

16 | **Biblioteca Academiei Române, 145 de ani de istorie**

19 | **Radu Coroamă medaliat**

20 | **Călătorind prin munții bătrâni.
Tabăra de vară a RO.AS.IT. – 2012**

- 24 | **Gianni Morandi din nou la București,
după 40 de ani**
- 24 | **Săptămâna Limbii Italiene în Lume**
- 25 | **Gabriela Adameșteanu la Festivalul de
literatură de la Mantova**
- 26 | **Călătorie în Italia. Note de drum din
Salento / Viaggio in Italia. Appunti di
viaggio in Salento**
- 33 | **Festivalul Internațional „Document.Art.”**
- 34 | **Sfânta Caterina de Siena,
patroana Italiei și a Europei**
- 36 | **Vă invităm să citiți...**

CULTURA / CULTURĂ

37 | **Tinere talente. Ansamblul „Allegria”**

38 | **Saga familiei Romano Vals / La Saga della famiglia
Romano Vals**

42 | **Cartoline dal “Bel Paese” / Ilustrate din „Bel Paese”**

44 | **L’Italia duale: tra conservazione e cambiamento**

47 | **Întoarcere în timp. Ligu Forgiarini**

48 | **Rădăcini. O poveste de viață**

50 | **Mărturia unui italian gălățean**

53 | **Rețete de la Festivalul Național al Păstrăvului,
Suceava, 2012**

54 | **Ne scriu cititorii...**

54 | **Știri / Notizie**

SOCIETA' / SOCIAL

Marea Unire

1 DECEMBRIE

Tinerii revoluționari români de la 1848 au avut mai multe țeluri pentru care luptau. Cele mai importante erau unirea tuturor teritoriilor locuite de români într-un singur stat și independența acestui stat. Parțial, generația de la 1848 a reușit să îndeplinească aceste doleanțe. În perioada 1859-1862, Moldova și Valahia s-au unit într-un singur stat, care a obținut independența mai întâi pe front, în 1877, și apoi de drept, prin tratatul de la Berlin din 1 Iulie 1878. Prin acest tratat, României îi revenea, după mai bine de 450 de ani, Dobrogea, iar, odată cu ea, și Insula Șerpilor.

După alți 35 de ani, în anul 1913, ca urmare a celui de al 2-lea Război Balcanic, încheiat cu pacea de la București, România își extinde teritoriul datorită revenirii Silistrei și, o dată cu ea, a Cadrilaterului.

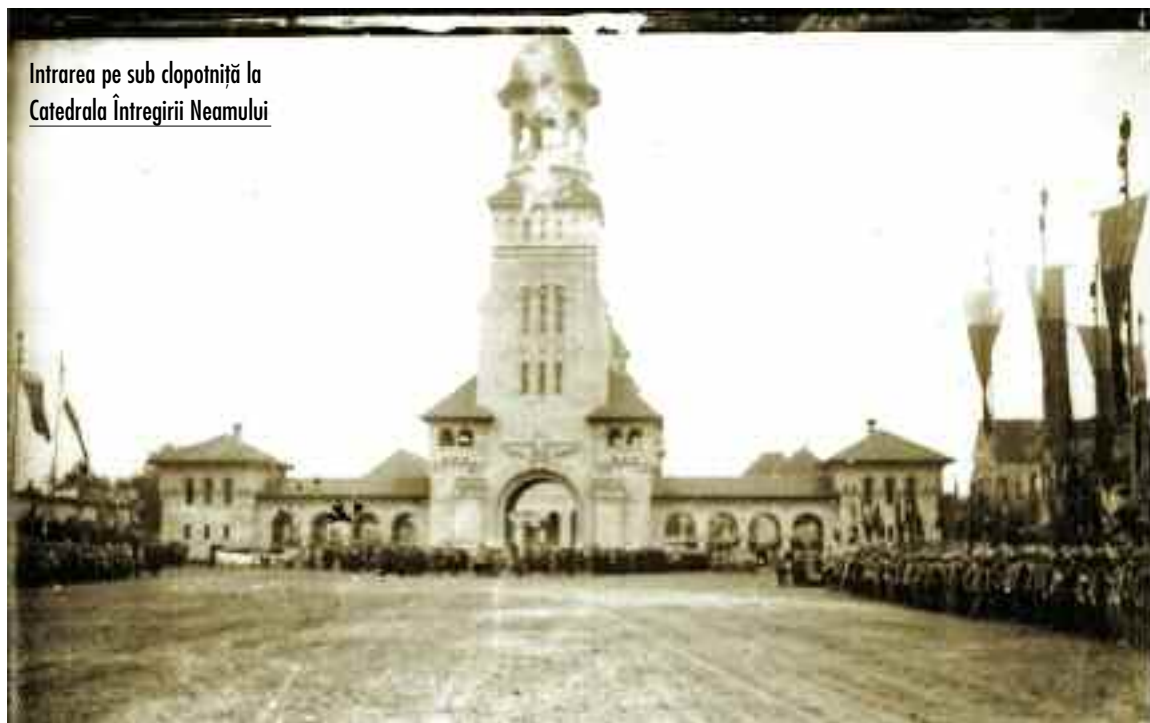
După numai un an, începea Primul Război Mondial. România și-a păstrat neutralitatea în primii doi ani de război. Pentru a putea să-și asigure dreptul la provinciile locuite de români, provincii aflate în afara țării, România a încheiat, în anul 1914, două tratate secrete, unul cu puterile Antantei, prin care primea dreptul asupra provinciilor locuite majoritar de români și aflate în componența Imperiului Austro-Ungar și un tratat cu Italia.

I giovani rivoluzionari romeni del 1848 hanno lottato per molti ideali. I più importanti sono stati l'unità di tutti i territori abitati dai romeni in un solo stato e l'indipendenza di questo stato. Parzialmente, la generazione del 1848 è riuscita a adempire questi desideri. Nel periodo 1859-1862 la Moldavia e la Valacchia si sono unite in un solo stato, che ha ottenuto l'indipendenza prima sul fronte, nel 1877 e poi di diritto, con il trattato di Berlino del 1 Luglio 1878. Per questo trattato, alla Romania spettava, dopo più di 450 anni, la Dobrogea, e, insieme a questa, anche l'Isola dei Serpenti.

Dopo altri 35 anni, nel 1913, in seguito alla seconda Guerra dei Balcani, conclusasi con la Pace di Bucarest, la Romania si estendeva il suo territorio dopo il ricupero della Silistria e, una volta con questa, anche del Quadrilatero.

Dopo solo un anno, cominciava la Prima Guerra Mondiale. La Romania ha conservato la sua neutralità nei primi due anni di lotta. Per assicurarsi il diritto alle province abitate dai romeni e che si trovavano oltre i suoi confini, la Romania ha dovuto firmare nel 1914 due trattati, uno con i poteri dell'Antanta - per il quale riceveva il diritto sulle province abitate maggiormente dai romeni e che avevano fatto parte dall'Impero Austro-Ungarico - e uno con l'Italia.

Intrarea pe sub clopotniță la Catedrala Întregirii Neamului

din 1918

Intrată în război în august 1916, România, după un șir de victorii, a avut mult de suferit datorită neîndeplinirii de către aliați a obligațiilor asumate, cea mai gravă fiind din partea Rusiei. În aceste condiții, o bună parte a teritoriului României a fost ocupată de către armatele Puterilor Centrale. Intrarea Statelor Unite în război, în 1917, a avut ca efect și slăbirea presiunii militare asupra României, și nu doar asupra ei. Finalul războiului aduce cu el dezmembrarea imperiilor multinaționale, Rusia și Austro-Ungaria, și apariția de noi state naționale unitare. Printre ele și România.

Prima provincie care s-a reunit în 1918 cu România a fost Basarabia, pierdută de Moldova în 1812, prin pacea de la București. Acea pace a fost încheiată în Hanul lui Manuc, de către niște delegați turci, îmbătați de către Manuc Bei. Rusia, care ajunsese la granița cu Moldova abia la 1 Ianuarie 1792, ocupa acum fără nicio bază istorică, lingvistică sau de altă natură, aproape jumătate de Moldova.

Încă din aprilie 1917, românii din Basarabia au cerut autonomia administrativă și, pentru obținerea ei au organizat, la mitingul de la Odessa din 18 aprilie, „cohortele moldovenești”, iar în octombrie, a luat ființă, la Chișinău, „Sfatul Țării”. Acesta, întrunit în ședință în 2 decembrie, a proclamat Basarabia ca **Republică federativă democratică moldovenească**. Aceasta, în ziua de 24 ianuarie 1918, votează independența Basarabiei față de Rusia și, două luni mai târziu, în ziua de 27 martie 1918, votează unirea condiționată cu România. Erau zece condiții puse de „Sfatul Țării” pentru unirea deplină. După șase luni, Sfatul Țării, întrunit în ședință în ziua de 27 noiembrie 1918, își manifesta certitudinea că guvernul regal al României va face reforma agrară și va introduce votul universal și hotărăște să renunțe la condiții, proclamând în acest fel, unirea necondiționată a Basarabiei cu România.

Următoarea provincie unită cu România a fost Bucovina. Pierdută în 1774, prin pacea de la Kuciuk-Kainargi, în favoarea Imperiului Habsburgic, acea parte a nordului Moldovei a primit numele Bucovina, din partea viitorului împărat Iosif al II-lea. Deși habsburgii încurajaseră stabilirea în Bucovina a cât mai multor cetățeni de alte etnii, românii rămăseseră majoritari și erau foarte uniți,

Tulnicul vestește
Serbările Încoronării
(15-16 octombrie 1922)

Entrata nella guerra in agosto 1916, dopo alcune vittorie, la Romania ha subito molte sofferenze a causa del non adempimento da parte degli alleati degli obblighi assunti, il più grave danno essendo a causa della Russia.

In queste condizioni, una gran parte del territorio suo è stata occupata dagli eserciti dei Poteri centrali. L'entrata degli Stati Uniti nella guerra, nel 1917, ha avuto per effetto anche l'indebolimento della pressione militare sulla Romania e non solo su di essa. La fine della guerra ha portato allo smembramento degli imperi multinazionali, la Russia e l'Austro-Ungheria e all'apparizione di nuovi stati nazionali unitari, tra cui anche la Romania.

La prima provincia riunitasi nel 1918 con la Romania è stata la Bassarabia, perduta dalla Moldavia nel 1812, con la pace di Bucarest. Quella pace era stata chiusa nella Locanda di Manuc, da alcune deleghe turche, ubriacate da Manuc Bei. La Russia, che era arrivata al confine con la Moldavia appena il 1 Gennaio 1792, occupava adesso senza alcuna base storica, linguistica o d'altra natura, quasi metà della Moldavia. Sin dall'aprile 1917, i romeni di Bassarabia avevano chiesto l'autonomia amministrativa; per ottenerla hanno organizzato alla riunione d'Odessa del 18 aprile, "le coorti moldave", e in ottobre si è fondato a Kiscinau "Il Consiglio del Paese", il quale ha proclamato il 2 dicembre, la Bassarabia come Repubblica federativa democratica moldava. Nella seduta del 24 gennaio 1918 il consiglio ha votato l'indipendenza di Bassarabia nei confronti della Russia e, due mesi più tardi, il 27 marzo 1918, l'unità condizionata con la Romania. Per l'unità completa,

La grande Unità del 1918

Harta administrativă
a Regatului României
la 1930

asa că, pe fondul pierderii războiului de către Puterile Centrale și al dezmembrării Imperiului Austro-Ungar, la Cernăuți a luat ființă, în ziua de 27 octombrie 1918, **Adunarea Constituantă**, care a ales Consiliul Național. Acesta, la Congresul din 28 noiembrie 1918, a votat unirea necondiționată a Bucovinei cu România. De menționat că la congres reprezentarea etnică a fost proporțională (74 delegați români, opt germani, șapte polonezi și 13 ucraineni) și că unirea a fost aprobată în unanimitate.

Cronologic, ultimele teritorii românești unite cu România au fost: Transilvania, Banatul, Crișana și Maramureșul. În același context al destrămării Imperiului Austro-Ungar, aceste provincii, locuite

esso aveva imposto dieci condizioni. Dopo sei mesi, nell'ambito della riunione del 27 novembre 1918, si è espressa la certezza che il Governo reale di Romania farà la riforma agraria e che introdurrà il voto universale, fatto per il quale il Consiglio rinunciava alle condizioni, proclamando in questo modo l'unità non condizionata della Bassarabia con la Romania.

La seconda provincia unita alla Romania è stata la Bucovina. Perduta nel 1774, dopo la pace di Kuciuk-Kainargi, a favore dell'Impero Asburgico, quella parte del nord della Moldavia aveva ricevuto il nome di Bucovina, da parte del futuro Imperatore Giuseppe II.

Pure se gli Asburgo avevano incoraggiato lo stabilirsi in Bucovina di sempre più cittadini d'altre nazionalità, i romeni rappresentavano la maggioranza ed erano molto uniti, sicché sullo sfondo della sconfitta subita dai Poteri Centrali e dello smembramento dell'Impero Austro-Ungarico, a Cernauzi si è formata il 27 ottobre 1918, l'Assemblea Costituente che ha eletto il Consiglio Nazionale, il quale ha votato nel Congresso del 28 novembre 1918, l'unità non condizionata della Bucovina con la Romania. Si deve accennare che al congresso la partecipazione etnica è stata proporzionale, nel senso che i partecipanti sono stati 74 romeni, 8 tedeschi, 7 polacchi e 13 ucraini. L'unità è stata approvata in unanimità.

Cronologicamente, gli ultimi territori romeni uniti alla Romania sono stati: la Transilvania, il Banato, la Crisceana ed il Maramures. Nella situazione dello sfacimento dell'Impero Austro-Ungarico, queste

Alba Iulia. Regele Ferdinand
și Regina Maria deschid
parada militară de după
Încoronare

majoritar de către români, au ales 1.228 de delegați, care **s-au întrunit la Alba Iulia în ziua de 1 Decembrie și au votat în unanimitate unirea cu România**. De menționat că articolul I din Rezoluțiunea Adunării Naționale de la Alba Iulia se încheia cu fraza: *Adunarea Națională proclamă îndeosebi dreptul inalienabil al națiunii române la întreg Banatul cuprins între râurile Mureș, Tisa și Dunăre*. Aceasta însemna și ce se numește Banatul sârbesc, până la cinci kilometri de Belgrad. În legătură cu acest punct, trebuie subliniat faptul că, în ziua de 10 decembrie 1918, a avut loc la Lugoj o nouă adunare specială pentru unirea cu România a întregului Banat, lucru neacceptat mai ales de Statele Unite, care la congresul de pace au înjumătățit Banatul și, pe lângă el, și Maramureșul.

Istoria Marii Uniri nu se încheie aici. Au urmat legile de unire promulgate de Parlamentul României Mari al cărui prim președinte a fost Nicolae Iorga, tratatele de pace de la Versailles și ratificarea acestora de către Liga Națiunilor și **încununarea Unirii prin Încoronarea de la Alba Iulia din 15 octombrie 1922 când, în Catedrala Întregirii Neamului, regele Ferdinand și regina Maria s-au încoronat ca primul rege și prima regină a României Mari**.

Radu Coroamă

province, abitate nella maggior parte da romeni, hanno scelto 1.228 delegati, che si sono riuniti ad Alba Iulia nel giorno di 1 Dicembre ed hanno votato in unanimità l'unità con la Romania. E' importante ricordare che l'articolo I dalla Risoluzione dell'Assemblea Nazionale d'Alba Iulia finiva con la frase: l'Assemblea Nazionale proclama soprattutto il diritto inalienabile della nazione romana a tutto il Banato compreso tra i fiumi Mures, Tisa e il Danubio. Questo significa che si trattava del Banato serbo, fino a cinque chilometri da Belgrado. Con riferimento a questo punto, si deve accennare che nel giorno di 10 dicembre 1918, a Lugoj è stata organizzata una riunione speciale per l'unità con la Romania di tutto il Banato, cosa non accettata specialmente dagli Stati Uniti, che al Congresso di pace hanno dimezzato il Banato e con esso, anche il Maramures.

La storia della Grande Unità non finisce qui. Hanno seguito le leggi d'unità promulgate dal parlamento della Grande Romania, il cui primo presidente è stato Nicolae Iorga, i trattati di pace da Versailles e la ratifica di queste da parte della Lega delle Nazioni e la finalizzazione dell'Unità con la Coronazione da Alba Iulia del 15 ottobre 1922, quando, nella Cattedrale dell'Integrazione della Nazione, il re Ferdinando e la regina Maria sono stati incoronati come il primo re e la prima regina della Grande Romania.

Regele Ferdinand și Regina Maria intrând în Catedrală pentru slujba de Încoronare

Traducere în limba italiană:
Otilia Doroteea Borcea

RO.AS.IT. – 20 de

În iarna anului 1992 începea să se înfiripe o asociație a etnicilor italieni din județul Suceava, dornici să-și afirme identitatea, să se întâlnească, să-și marcheze sărbătorile tradiționale, să-și amintească împreună cântecele și dansurile învățate cândva în copilărie, mai ales de la bunici.

Și demersul lor a fost unul reușit; din micul grup de entuziaști s-a născut o asociație puternică astăzi, cu vocație națională, cu mulți aderenți din București și din multe alte orașe ale țării, care fac parte atât din comunitatea istorică, cât și din ultimul val al italienilor sosiți în România după 1990.

Începând cu anul 2004 Asociația Italianilor din România – RO.AS.IT. – este reprezentată în Parlamentul României de dl. deputat Mircea Grosaru, fapt ce

Dl. deputat Mircea Grosaru salutând-ul pe Președintele Italiei, Giorgio Napolitano

a dat un nou impuls și o altă dimensiune organizației noastre. Activitatea RO.AS.IT. a devenit

an de an tot mai amplă și mai diversificată, cu o bogată panoplie de preocupări, pornind de la marcarea sărbătorilor culturale sau religioase, de la multiplele intervenții privind revigorarea limbii italiene ca limbă maternă, participarea la festivaluri ale minorităților sau promovarea plasticienilor – etnici italieni – prin organizarea de expoziții personale sau de grup, până la implementarea unor proiecte de anvergură, naționale sau internaționale.

Notabil este faptul că Asociația a ajuns să aibă astăzi publicații periodice proprii, apreciate de un public larg (Revista **SIAMO DI NUOVO INSIEME** și ziarul „Piazza Romania”), să editeze cărți care pun în valoare personalități de prim rang ale etniei (volumele „Mansi Barberis” sau „Italianii din România. O istorie în imagini”), să aibă un ansamblu

Elevi de la Liceul „Dante Alighieri”, în recital

ani de activitate

propriu („Di nuovo insieme”), să editeze CD-uri cu muzică italiană de largă audiență (Antonio Furnari, Alex Tomaselli), să realizeze filme dedicate istoriei etnicilor italieni din România sau celor mai însemnate evenimente și manifestări ale RO.AS.IT.

Dintre cele mai importante expoziții organizate în ultimii ani, amintim: „Italienii din România, o etnie cu rădăcini străvechi”, la Muzeul Național al Satului „Dimitrie Gusti”; „O istorie în imagini a comunității italienilor din România” și „Contribuții italiene la arhitectura bucureșteană”, la Târgul Gaudeamus – carte de învățătură, „De la emigrare la integrare”, expoziție itinerantă prezentată în cadrul unui vernisaj de gală la Palatul Parlamentului, precum și în orașele Rm. Vâlcea, Brezoi, Suceava,

Oradea, Roma și vor mai urma. La acestea se adaugă nenumăratele expoziții personale organizate anual în țară sau străinătate pentru Mihaela Profiriu Mateescu, Angela Tomaselli, Dante Grechi, Horia Collobicchio, Constantin Conghilete ș.a.

Proiectele care s-au bucurat de cea mai mare popularitate în rândul etnicilor italieni au fost:

– *Întâlnire peste veacuri. Pe urmele strămoșilor*, care a făcut posibil pelerinajul unor italieni de astăzi, trăitori în România, la locurile din care plecaseră străbunii lor acum 100-150 de ani. Întâlniri emoționante cu rude regăsite pe acele meleaguri, cu autoritățile din localitățile de unde emigraseră strămoșii lor, cu minunatul peisaj al acelor locuri, pe care majoritatea îl știau numai din povestirile

bunicilor. Trăiri și retrăiri greu de exprimat în cuvinte.

Aspecte de la evenimentele culturale organizate de RO.AS.IT.

– *Istoria care ne desparte, istoriile care ne unesc*, un alt prilej de a ne întoarce la rădăcini și a ne prezenta pe noi, cei de azi, italienilor, acasă la ei, dar și românilor emigrați în Italia în ultimii 20 de ani, al căror număr l-a întrecut cu mult pe cel al italienilor emigrați în România de-a lungul secolelor (cifra lor neoficială se apropie de un milion). Numai motivele care

RO.AS.IT. – 20 de

DI deputat Mircea Grosaru prezent la toate evenimentele RO.AS.IT.

i-au îndemnat să lase în urmă tot ce le era drag, rămân aceleași.

Astfel, pentru reprezentanții tuturor acestora, am prezentat în Italia în cadrul proiectului citat, expoziții de fotografii-document și de pictură, muzică și dansuri tradiționale italiene și românești, prefațate de conferințe despre istoria celor două emigrații (spre și din România), mese rotunde, întâlniri de suflet ș.a.

– *O seară – o minoritate, o săptămână – o comunitate*, tabără interetnică organizată la Brezoi, oraș cu puternică amprentă italiană, la care au fost invitați să participe, pe lângă copiii cu origini italiene, și reprezentanți ai altor minorități. Cu toții au făcut demonstrații de cântece și dansuri ale minorităților din care proveneau, au participat la ateliere de pictură, drumetii, ore

de echitație, dar și la cercuri de limbi materne, modele practice de multilingvism.

– *Italieni pe plaiuri dobrogene*, tabără de vară organizată la Tulcea, gazdă fiind agenția de turism *Europolis*, aparținând dlui Victor Iancu, om de afaceri cu descendență italiană pe linie maternă, care a reușit să le ofere copiilor, etnici italieni și români, un sejur de vis. S-au vizitat localități în care au trăit și au muncit cândva unii dintre strămoșii lor

(Iacobdeal, Cataloi, Turcoaia, Cerna, Greci), precum și minunatele mănăstiri ale Dobrogei de Nord la construirea cărora, de asemenea, au lucrat străbunicii și bunicii lor. S-a mers la muzee, în Delta Dunării, dar copiii au exersat și cântece și dansuri tradiționale, prezentând la încheierea taberei un încântător spectacol, sub conducerea maestrului Petre Șuşu, conducătorul ansamblului „Di nuovo insieme”.

Pe de altă parte, în cadrul RO.AS.IT nu au fost ignorate

ani de activitate

Moment poetic cu actorul
Adrian Păduraru

nici sărbătorile tradiționale ale italienilor, marcate prin întâlniri cu expuneri ale obiceiurilor neamului, momente de muzică și dans, cu degustări de savuroase preparate italienești. O atenție specială s-a acordat celebrării marilor personalități ale etniei, plecate dintre noi.

Dacă la toate acestea vom adăuga participarea la târgurile și saloanele de carte importante organizate în țară, la Cupele interetnice, la manifestările anuale dedicate multilingvismului și cele din cadrul expoziției Etno - Rustica, la festivaluri folclorice naționale, la Zilele minorităților, ne putem face o idee asupra muncii enorme investite de RO.AS.IT. în promovarea valorilor, a tradițiilor și a istoriei comunității etnice a italienilor din România.

Această privire retrospectivă asupra unei perioade de 20 de

ani nu poate fi încheiată fără să subliniem că nimic din ce s-a înfăptuit nu ar fi fost posibil dacă nu ne-am fi bucurat de sprijinul permanent și aplicat al dlui deputat Mircea Grosaru, președintele RO.AS.IT., care a conturat liniile majore ale derulării activităților, susținând și toate inițiativele laudabile venite din partea membrilor asociației.

De asemenea, în virtutea prerogativelor sale de reprezentant al minorității italiene în Parlamentul României, a acționat pentru extinderea studiului limbii italiene ca limbă maternă în școlile românești, a obținut sprijin financiar important pentru comunitățile de italieni din Greci, Brezoi, Pârâul Rece. A acordat o atenție deosebită promovării constante a etniei italiene în România, inițind o seamă de acțiuni de prestigiu,

Solistul Antonio Furnari și
muzicianul Dan Ardelean

printe altele, vernisajul – la Palatul Parlamentului – expoziției „De la emigrare la integrare”, asigurând și itinerarea acestora în centre cu comunități italiene importante din țară. A dat nenumărate interviuri în presa scrisă și vorbită, prilej cu care a reiterat, neobosit, vechimea și importanța existenței și activității italienilor pe aceste meleaguri, precum și aportul descendenților de azi ai acestora la viața social-economică și culturală actuală.

150

anni dalla fondazione della Marina Militare Italiana

Questo articolo è dedicato ai due fucilieri della Marina Militare **Massimiliano Latorre** e **Salvatore Girone**. Sono accusati della morte di due pescatori indiani scambiati per pirati all'assalto della nave da trasporto alla quale i due fucilieri prestavano scorta di protezione in acque infestate da pirati. I due fucilieri sono bloccati in India dal febbraio 2012. Essi furono attirati e catturati con l'inganno in acque nazionali indiane, sebbene il presunto incidente, per il quale i due fucilieri si sono sempre dichiarati innocenti, sia accaduto – in modo inequivocabilmente dimostrato – in acque internazionali. L'Italia chiede che siano processati e giudicati nel loro Paese – l'Italia – ma l'India, appunto, li detiene illegalmente da circa un anno. I fucilieri del Battaglione San Marco, corpo superspecializzato della Marina, sono assimilabili ai Marines americani, e svolgono operazioni ad alto rischio al servizio della pace, a protezione dei commerci e a tutela della sicurezza delle popolazioni civili, in tutti i teatri nei quali sono chiamati dagli accordi internazionali in cui l'Italia è impegnata con le sue Forze Armate.

Nel 2012 sono stati celebrati i **150 anni della nascita della Marina Militare Italiana**, le cui cerimonie hanno completato tutta la serie di eventi e manifestazioni iniziate nel 2011 per i 150 anni dell'Unità d'Italia. La Marina, forza armata italiana d'eccellenza, ha però radici storiche che vanno ancora più indietro nel tempo, e fra le più antiche del mondo.

La posizione geografica dell'Italia, al centro del Mediterraneo, la lunghezza e i ripari offerti dalle sue coste – si pensi che l'Italia ha oltre 8000 chilometri di coste – hanno consentito ai popoli che fin dai tempi antichi si sono successivamente stanziati sui suoi litorali, un rapido sviluppo della navigazione. Etruschi, Siracusani, Tarantini,

Portaerei / Portavionul
„Cavour”

În 2012 s-au aniversat 150 de ani de la nașterea Marinei Militare Italiene, ceremonie care a încheiat o întregă serie de evenimente și manifestări, începute în 2011, odată cu împlinirea a 150 de ani de la unificarea Italiei. Marina, forță armată italiană de excelență, are însă rădăcini istorice care merg cu mult înapoi în timp și care o situează printre cele mai vechi din lume.

Poziția geografică a Italiei, în centrul Mediteranei, întinderea și adăpostul oferit de coastele sale – se pare că Italia are peste 8.000 kilometri de coastă – au permis popoarelor, care, încă din timpuri străvechi s-au așezat succesiv pe litoralul ei, o dezvoltare rapidă a navigației. Etruscii, siracuzii, tarantinii au străbătut Mediterana timp de secole cu navele lor de război și cu vasele comerciale, purtând războaie sau făcând negoț.

Roma s-a evidențiat și grație navelor sale care au reușit să-l înfrângă pe mare pe cel mai periculos inamic al său: Cartagina. Însă declinul Romei, fapt incontestabil a fost cauzat și de decăderea flotei sale navale. După o îndelungată stagnare, la sfârșitul Evului Mediu, apar noi puteri maritime prin susținerea de către Republice Maritime antice mai cunoscute, adică Veneția, Genova, Pisa, Amalfi (ultima fiind cea mai veche dintre toate). Noile Republici Maritime le includ și pe cele mai puțin cunoscute, dar nu mai puțin importante pentru rolul comercial al Italiei pe mare, și care erau Ancona, Cagliari, Gaeta, Palermo, Messina, Bari, Trani, pentru a le cita doar pe cele importante.

Ba mai mult, marinarii italieni, deseori în serviciul altor națiuni, au profitat de capacitatea și de cunoștințele lor în nautică pentru a întreprinde explorări îndrăznețe: Alvise da Ca' da Mosto, Emanuele Pessagno, Giovanni și

hanno percorso per secoli il Mediterraneo con le loro navi da guerra e mercantili, esercitandovi il commercio e le guerre.

Roma si è affermata anche grazie alle sue navi, che sono riuscite a sconfiggere sul mare il suo più pericoloso nemico: Cartagine. Ma il declino di Roma, aspetto fondamentale, è anche dovuto alla decadenza della sua Marina.

Dopo una lunga stasi, alla fine del Medioevo, nuove potenze marittime sorgono a sostegno delle antichissime Repubbliche Marinare, più conosciute, ossia Venezia, Genova, Pisa, Amalfi (quest'ultima la più antica di loro). Queste nuove Repubbliche Marinare, meno note ma non meno importanti per il ruolo commerciale dell'Italia sul mare, furono Ancona, Cagliari, Gaeta, Palermo, Messina, Bari, Trani, per citare le principali. Inoltre, marinai italiani, spesso al servizio di altre nazioni, sfruttarono le loro capacità e le loro conoscenze nautiche effettuando ardite esplorazioni: Alvise da Ca' da Mosto, Emanuele Pessagno, Giovanni e Sebastiano Caboto, Cristoforo Colombo, Amerigo Vespucci, Giovanni Da Verrazzano, sono i più celebri. Questi accenni per sottolineare che il destino dell'Italia è stato sempre strettamente legato al mare, e che non poteva, l'Italia, non essere una grande "patria di grandi marinai", anche se non sempre, nel corso dei secoli e delle vicende storiche, altrettanto potente quanto le sue tradizioni le avrebbero consentito.

La grande trasformazione avviene il 17 novembre 1860, con l'unificazione delle Marine sarda, borbonica,

Veliero scuola / Velierul „Amerigo Vespucci”

Sebastiano Caboto, Cristofor Columb, Amerigo Vespucci, Giovanni Da Verrazzano, fiind cei mai celebri.

Am făcut aceste referiri pentru a sublinia că destinul Italiei a fost întotdeauna foarte strâns legat de mare și că Italia nu putea să nu fie o „mare patrie a unor mari marinari”, chiar dacă nu întotdeauna, de-a lungul secolelor și evenimentelor istorice, atât de puternică pe cât îi permitea tradiția.

Acest articol este dedicat celor doi pușcași ai Marinei Militare Italiene, **Massimiliano Latorre și Salvatore Girone**. Ei sunt acuzați de moartea a doi pescari indieni confundați cu piratii care au asaltat nava de transport pentru care cei doi pușcași asigurau escorta în ape invadate de piraiți. Cei doi pușcași sunt reținuți în India, din februarie 2012. Ei au fost atrași și capturați prin înșelăciune în apele teritoriale indiene, chiar dacă presupusul incident, pentru care cei doi pușcași s-au declarat întotdeauna nevinovați, a avut loc – s-a demonstrat fără echivoc – în ape internaționale. Italia cere ca ei să fie judecați în țara lor, Italia, însă India îi reține în mod ilegal, de circa un an. Pușcașii din Batalionul San Marco, un corp superspecializat al Marinei, asimilat pușcașilor marini americani, desfășoară operațiuni cu înalt grad de risc în serviciul de menținere a păcii, pentru protecția comerțului și asigurarea securității populației civile, în toate teatrele de operații în care sunt chemați în baza acordurilor internaționale la care Italia este angajată cu forțele sale armate.

**150 ani de la înființarea
Marinei Militare Italiene**

toscana e pontificia e, il 17 marzo 1861, con la proclamazione del Regno d'Italia da parte del Parlamento di Torino, nasce la Regia Marina, che ne avvierà la riorganizzazione unitaria e lo sviluppo.

L'Italia entra nella prima guerra mondiale il 24 maggio 1915, contro gli Imperi Centrali (Germania, Austria-Ungheria, Turchia). Le marine italiana e austriaca sono, per quantità di uomini e mezzi, allo stesso livello. Ma l'Italia reagisce con inventiva. Progetta e realizza veloci mezzi d'assalto, i MAS (Motoscafo Anti Sommergibile). Essi sono unità leggere, che, per le loro ridotte dimensioni, possono cogliere di sorpresa le navi avversarie e possono effettuare azioni anche in acque ristrette, come ad esempio le coste dalmate, dove spesso si nascondono le unità navali austriache. Celebri sono le imprese del comandante Luigi Rizzo che, il 9 dicembre 1917, con due MAS si addentra nel porto di Trieste e vi affonda la corazzata Wien. Il 10 febbraio 1918, ancora Rizzo con tre MAS, con a bordo il poeta Gabriele d'Annunzio e il comandante Costanzo Ciano, entra nel vallone di Buccari e vi affonda quattro piroscafi. All'alba del 10 giugno 1918, il comandante Rizzo, mentre è all'agguato con i MAS 15 e 21, al largo dell'isola di Premuda, avvista una formazione austriaca diretta verso Otranto allo scopo di distruggere lo sbarramento. Con un attacco improvviso Rizzo si porta a breve distanza dalla corazzata Szent Istvan (Santo Stefano) e l'affonda. Ancora oggi la festa della Marina si celebra il 10 giugno di ogni anno per ricordare l'Impresa di Premuda. Il MAS 15 è conservato a Roma, al Vittoriano degli italiani.

La Marina realizza anche nuovi mezzi d'assalto, fra cui la "mignatta", una sorta di siluro guidato e dotato di due cariche esplosive. Proprio con uno di questi nuovi mezzi, il maggiore G.N. Raffaele Rossetti e il ten. medico Raffaele Paolucci, la notte del primo novembre 1918, forzano il porto di Pola, raggiungono la corazzata Viribus Unitis e la minano, provocandone l'affondamento.

La Regia Marina dà anche un importante contributo alla guerra sul Fronte terrestre. Reparti di marinai sono inviati a terra, per proteggere Venezia; successivamente sarà costituito un Reggimento marinai denominato Brigata Marina. Al termine della guerra il Reggimento, al quale Venezia aveva voluto dare la propria bandiera con il leone di San Marco, assume il nome di Reggimento Marina San Marco; ancora oggi i Fucilieri di Marina sono inquadri in tale reggimento.

E giungiamo così alla seconda guerra mondiale. L'Italia entra in guerra il 10 giugno 1940, contro la Francia e la Gran Bretagna. Troppo complesse sono le vicende della Marina Militare per poterle sintetizzare in un breve articolo. Basti dire che, malgrado tali complessità, non

Marea transformare are loc la 17 noiembrie 1860, odată cu unificarea Marinei – sarde, burbonice, toscane și pontificale, cât și cu proclamarea Regatului Italiei la 17 martie 1861, de către Parlamentul din Torino, și când se naște Regia Marina, care va marca începutul unei dezvoltări și reorganizări unitare.

Italia intră în Primul Război Mondial la 24 mai 1915, contra Puterilor Centrale (Germania, Austro-Ungaria, Turcia). Marina italiană și cea austriacă sunt la același nivel în ceea ce privește numărul de oameni și mijloace. Dar Italia este și inventivă. Proiectează și construiește mijloace rapide de asalt, MAS-urile (bărci cu motor împotriva submarinelor). Acestea sunt niște unități ușoare care, datorită dimensiunilor reduse, pot lua prin surprindere navele adversare și pot întreprinde acțiuni și în ape înguste, ca de exemplu ale coastelor dalmațiene, unde adeseori se ascundeau navele austriece.

Sunt celebre acțiunile comandantului Luigi Rizzo care, la 9 decembrie 1917, cu două MAS-uri se strecoară în portul Trieste și scufundă cuirasatul Wien. La 10 februarie 1918, tot comandantul Rizzo, cu trei MAS-uri și avându-i la bord pe poetul Gabriele d'Annunzio și pe comandantul Costanzo Ciano, intră în valea Buccari și scufundă patru piroscafi. În zorii zilei de 10 iunie 1918, Rizzo, în timp ce stătea la pândă cu MAS-urile 15 și 21 în largul insulei Premuda, a zărit o formație austriacă îndreptându-se spre Otranto cu scopul de a-i distruge barajul. Printr-un atac surpriză ajunge în apropierea cuirasatului Szent Istvan (Sfântul Ștefan) și îl scufundă. Și astăzi Ziua Marinei se sărbătorește pe 10 iunie al fiecărui an, în amintirea atacului de la Premuda. MAS-ul 15 este conservat la Roma, în impunătorul monument „Vittoriano” / „Altarul Patriei” din Piața Veneția.

Marina mai construiește și alte noi mijloace de asalt, printre care „mignatta”, un fel de torpilă ghidată și dotată cu două încărcături explozive. Maiorul G.N. Raffaele Rossetti împreună cu locotenentul medic Raffaele Paolucci, chiar cu o astfel de torpilă forțează, în noaptea de 1 noiembrie 1918, portul Pola, ajung la cuirasatul Viribus Unitis și îl minează, provocându-i scufundarea.

Regia Marina are o contribuție importantă în acest război și pe frontul terestru. Divizii de marinari sunt trimise pe uscat pentru a apăra Veneția; ulterior se va constitui un Regiment de marinari numit Brigata Marina. La terminarea războiului, regimentul căruia Veneția a vrut să-i dea propriul steag cu leul din San Marco, își ia numele de regimentul de Marină San Marco; chiar și astăzi „Fucilieri di Marina” (Pușcașii Marini) sunt înrolați într-un astfel de regiment.

Și astfel ajungem la cel de-al Doilea Război Mondial. Italia intră în război pe 10 iunie 1940, contra Franței și

mancarono numerosi episodi di eroismo e di abnegazione, nel solco della tradizione e della lunga storia della marineria italiana. Episodi che meritano anche il rispetto e l'ammirazione degli ex-nemici. Nel dopoguerra, l'adesione alla NATO significò per la Marina Militare il riconoscimento e l'attribuzione di compiti ben determinati, in un contesto geografico difficile dovuto ad un'estensione costiera di oltre 8.000 km da sorvegliare e proteggere.

La Marina Militare di oggi è completamente ammodernata e all'altezza dei suoi compiti di collaborazione internazionale, con ufficiali, sottufficiali e marinai altamente specializzati e, anche se non a livello di nazioni più ricche, dotata di una flotta di tutto rispetto. Le due portaerei, l'ammiraglia Cavour e la Garibaldi, sono il fiore all'occhiello di questa flotta. Il veliero scuola Amerigo Vespucci ne è la "signora". Ma non mancano le dotazioni di sottomarini, navi per l'appoggio logistico, e naviglio leggero per il pattugliamento. La sua presenza sui mari ove le alleanze internazionali lo richiedano, è pronta ed efficiente, nel solco di una lunga storia e di intramontabili tradizioni che fanno della Marina Militare Italiana un vanto della Nazione.

Antonio RIZZO
antonio.rizzo@roasit.ro

Marii Britanii. Sunt mult prea complexe evenimentele în care a fost implicată Marina Militară, pentru a le putea sintetiza într-un articol scurt. Este suficient să spunem că, în ciuda acestei complexități, nu au lipsit numeroase fapte de eroism și de abnegație, urmând tradiția și îndelungata istorie a marinei italiene. Fapte care merită respectul și admirația chiar și din partea foștilor inamici. În anii postbelici, aderarea la NATO a însemnat pentru Marina Militară, atât recunoașterea importanței ei, cât și atribuirea de sarcini bine definite, într-un context geografic dificil, datorat întinderii coastelor italiene, de peste 8.000 km., care trebuie supravegheate și apărate.

Marina Militară de astăzi este în totalitate modernizată și la înălțimea competențelor sale de colaborare internațională, dispune de ofițeri, subofițeri și marinari cu o instruire la nivel înalt și este dotată cu o flotă demnă de tot respectul, chiar dacă nu este la nivelul țărilor mai bogate. Cele două port-avioane, navele-amiral Cavour și Garibaldi reprezintă „floarea de la butonieră” a acestei flote. Velierul Amerigo Vespucci este „doamna” acestei flote. Nu lipsește nici dotarea cu submarine, nave de sprijin logistic, precum și o flotă ușoară pentru patrulare. Prezența ei pe mările unde alianțele internaționale o cer, este promptă și eficientă, ca urmare a unei îndelungate istorii și a unei tradiții atemporale, care fac din Marina Militară Italiană o mândrie a Națiunii.

Traducere din limba italiană: Mariana Voicu

Nava lanciamissili / Nava
lansator de rachete
„Francesco Mimbelli”

Biblioteca Academiei 145 de ani de istorie

Acum 145 de ani lua ființă *Biblioteca Academiei Române (B.A.R.)*, instituție menită să servească *Academia Română*, pe atunci denumită *Societatea Academică Română* (înființată cu un an înainte, sub numele de *Societatea Literară Română*).

Principala sursă de constituire, iar mai apoi de îmbogățire a colecțiilor sale, au reprezentat-o donațiile. Astfel, din 1867 până în zilele noastre, au intrat în patrimoniul B.A.R., alături de cărți și periodice (biblioteca deține cea mai mare colecție de publicații românești din lume), importante și valoroase documente istorice, arhive personale (arhivele Cuza, D.A. Sturza), corespondență diplomatică, manuscrise (faimoasele manuscrise Eminescu sau caietele Cioran), piese numismatice (monede Lisimah), stampe, hărți, partituri ș.a.

în 6/7 octombrie (sâmbătă noaptea spre duminică) la **Noaptea Porților Deschise la Biblioteca Academiei Române**, eveniment ce a cuprins o suită de manifestări derulate de cu seară, până târziu, după miezul nopții.

Deschiderea festivă a debutat cu discursul Directorului General al B.A.R., acad. **Florin Filip**, urmat de cele ale acad. **Dan Berindei**, **A. Cristian Hera**, **Ionel-Valentin Vlad** și **Marius Sala**, membrii ai Prezidiului și vicepreședinți ai Academiei Române, și conferința *50 de ani de studiu în Biblioteca Academiei Române* a dr. **Georgeta Filitti**. În cadrul aceluiași segment al deschiderii festive, au susținut intervenții notabile **Gabriela Dumitrescu**, **Cătălina Macovei**, **Luminița Kövari**, **Delia Bălăican** și **Cristina Popescu**.

Evenimentul desfășurat în intervalul orar 18:00 – 01:00 a prilejuit celor prezenți, veniți într-un număr impresionant (peste 2.000 de persoane), nu numai întâlnirea cu istoria instituției și cu fondul său patrimonial atât de bogat, dar și momente de divertisment oferite de trupe de teatru și tineri muzicieni. Pe scena montată în Parcul Academiei au evoluat: **Vlad Cristian Ghinea** (chitară), trupa de muzică medievală **No'Mads**, formația vocal-instrumentală **Anton Pann**, trupele de teatru **Experimentalia** din cadrul Colegiului „*Ion Neculce*” și **Okaua**. De un deosebit succes s-au bucurat și cele două concerte de muzică psaltică și bizantină susținute de corul **Nectarie Protopsaltul**, care a abordat un repertoriu din colecțiile B.A.R., și de corul **Tronos**, care a cântat muzică bizantină. Acestor momente artistice li s-au adăugat multe altele, pe care spațiul alocat de revistă nu ne permite să le descriem pe larg, dar încercăm să le menționăm. Printre acestea s-au numărat: demonstrația de tipar cu presă manuală *Happening* – „*Moara de hârtie*”, mese rotunde și dezbateri pe diverse teme științifice de larg interes, precum și târgul și demonstrațiile IT&C urmate de o serie de aplicații cu televizoare inteligente susținute de reprezentanți ai *Samsung România*.

Marcarea celor 145 de ani de existență a B.A.R. a fost pe măsura dimensiunii istorice pe care acest eveniment o reprezintă pentru cultura și cercetarea științifică românească, reliefându-se astfel evoluția unei instituții fundamentale pentru istoria, arta, literatura și știința românească.

Masă rotundă.
Vorbește Dan C. Mihăilescu

În momentul actual, Biblioteca Academiei Române funcționează ca o instituție publică, cu personalitate juridică proprie, având statut de importanță națională și beneficiază încă din 1885 de prevederile Legii Depozitului Legal.

Deschiderea cunoscută în ultimii ani a transformat B.A.R. dintr-o instituție ce servea numai rețeaua de cercetare a Academiei Române, într-un modern centru de studiu cu valențe cultural-științifice, destinat publicului larg.

Cei 145 de ani de istorie scrisă și mai ales citită la această prestigioasă instituție, au fost evidențiați

Române,

În prezent, putem considera că România deține prin Biblioteca Academiei Române una dintre cele mai valoroase colecții de patrimoniu cultural din sud-estul Europei, ceea ce conferă țării noastre un rol important în dezvoltarea cultural-științifică mondială și care obligă la atingerea unor cote europene și internaționale în dezvoltarea instituției.

În valoroasele sale colecții, Biblioteca Academiei Române deține și un amplu și important fond de documente, cărți, manuscrise italienești, care reflectă rolul avut de cultura italiană în marea cultură și civilizație universală, precum și relațiile de excepție care au existat din cele mai vechi timpuri între România și Italia. Încercăm în cele ce urmează să exemplificăm acest fapt, prin doar câteva titluri de astfel de documente existente în depozitele B.A.R.

La Cabinetul de stampe întâlnim alături de cele 440 de desene italiene din secolele XVI-XIX publicate, și cca. 500 de gravuri din secolele XV-XX, între care se remarcă desene și gravuri de **Piranezi** și **Carraci**, o prețioasă gravură după **Michellangelo** și lucrarea publicată în 2004 la Firenze, *I disegni italiani della Biblioteca dell'Accademia di Romania a Bucarest* de Cătălina Elisabeta Macovei și Marco Chiarini.

În cadrul cabinetului de muzică al bibliotecii se evidențiază partitura originală a compozitorului **Giovacchino Antonio Rossini** a piesei pentru voce și pian „Lăsați-mă să tac”, scrisă în cerneală, la Bologna.

Dintre cele câteva mii de cărți sau alte documente inedite, am reținut, la categoriile:

Carte rară

- De Comitibus, Fr. Petrus Romanus, *Suma philosophica, septem partibus comprehensa*, 1669-1672;
- *Lettera scritta da un gran senatore di Polonia, ad un Cavaliere suo Amico in Venezia*, Bologna, 1686;
- Georgius Scharpius, *Institutionum medicarum a Claudio auctoris filio in lucem edita*, pars I-II, 1638;
- Cambini Andrea, *Comentario della origine de turchi et imperio della casa ottomanna*, Firenze, 1540;

Correspondență

- Giuseppe Garibaldi către C. A. Rosetti, Caprera, 1864;
- Giuseppe Garibaldi de la Georg Klapka, Geneva, 16 august 1861.

Documente de arhivă

- Giuseppe Garibaldi, *Reponse à la lettre du General Klapka au General Garibaldi*.

Acad.: Dan Berindei, F. Filip, Marius Sala, Ionel-Valentin Vlad, Cristian Hera (de la stânga la dreapta)

Moara de hârtie

No'Mads

Tronos

Manuscrise

- Boetius Aricius Marlius Severinus, *De consolatione philosophie* – traducere și interpretare, sec. XIV, pergament, 108 file;
- *Discorso... circa il modo... per far l'impresa et cruciata contro il Gran Turco*, sec. XVI;
- *Discorsi della guerra turchesca del 1537, di Bernardo Sagrero, nobile veneto*
- Mehemed Effendi Chinalixade' di Damasco, *Alti costumi o sia sapienza practica... del turco*, sec. XVII;
- *Rapoartele trimișilor venețieni la Constantinopol în 1682, 1683, 1702, 1703;*
- Gregorio Rosso, *Istoria delle cose di Napoli*, sec. XVIII;
- Francesco Dodich, *Memorie Constantinopolitane*, sec. XIX;
- Asachi Gh., *Note în limbile: italiană, engleză și germană*, 1808;
- Bărnuțiu, Simion, *Storia del diritto maritime*, Pavia, 1853, 200 file;
- Două studii despre industria italiană și despre Mussolini;

- Asociația Italo-Română, *Italia pe care o vedem și Italia pe care n-o vedem*, conferință, 1940;

Literatură - texte originale:

- Martello [Pier Jacopo] – *Seguido del teatro italiano*, Bologna, edițiile din 1709, 1715, 1723;
- Abate Pietro Metastasio, *Opere postume*, Venezia, 1784;
- idem – *Opere scolta*, in 3 volume, Varigi, 1821;
- Roberto Bracco – *Teatro*, Palermo, 1927;
- Luigi Pirandello – *Maschere nude, Enrico IV, Diana e la Tuda. La vita che ti diedi*; Milano, 1942;
- Gabriele Giacosa – *Teatro*, Milano, 1948;
- *Teatro italiano a cura di Silvio D'Amico [e di Eligio Rossenti]*, editat de Nuova Accademia în 5 volume, la Milano, în perioada 1955 - 1956;
- Fasso Luigi – *Teatro del seicento*, Napoli, 1956;

Proză narativă:

- Fiorentino Doni Antonfrancesco – *La Lucca*, Venezia, 1592;
- Sebastiano Erizzo – *Le sei giornate*, Venezia, 1567;
- Claudio Varese, *Prosatori volgari del quattrocento*, Milano/Napoli, 1955;
- Torquato Tasso – *Prose*, Milano/Napoli, 1959;
- Aldo Borlenghi, *Narratori dell'ottocento e del primo novecento*, Milano/Napoli, 1961- 1963;

Roman

- Edoardo Calandra, *La bufera*, Torino, 1899;
- Alfredo Bogardo, *La classifica fatale*, Milano, 1937;
- idem, *Dalila innamorata*, Milano, [1931];
- Carlo Cassola, *La ragazza di Bube*, Torino, 1962;
- idem, *Paura e tristezza*, Torino, 1974;
- Giovanni Cena, *Gli ammanitori*, Roma, 1904;
- Giovanni Papino, *Un uomo finito*, Firenze, 1934;
- Mario Bonfantini, *Scomparso a Venezia*, Torino, 1972.

Dan Comarnescu
Bogdan Jugănaru

Radu Coroamă medaliat de Casa Regală

În ziua de 25 octombrie, zi aniversară penru Majestatea Sa Regele Mihai I care a împlinit venerabila vârstă de 91 de ani (n. 1921, Sinaia), la Palatul Elisabeta din București, a avut loc o ceremonie în cadrul căreia Majestatea Sa Regele Mihai I și Alteța Sa Regală Principesa Moștenitoare Margareta au decorat proeminente personalități ale lumii culturale, sociale, politice și economice românești.

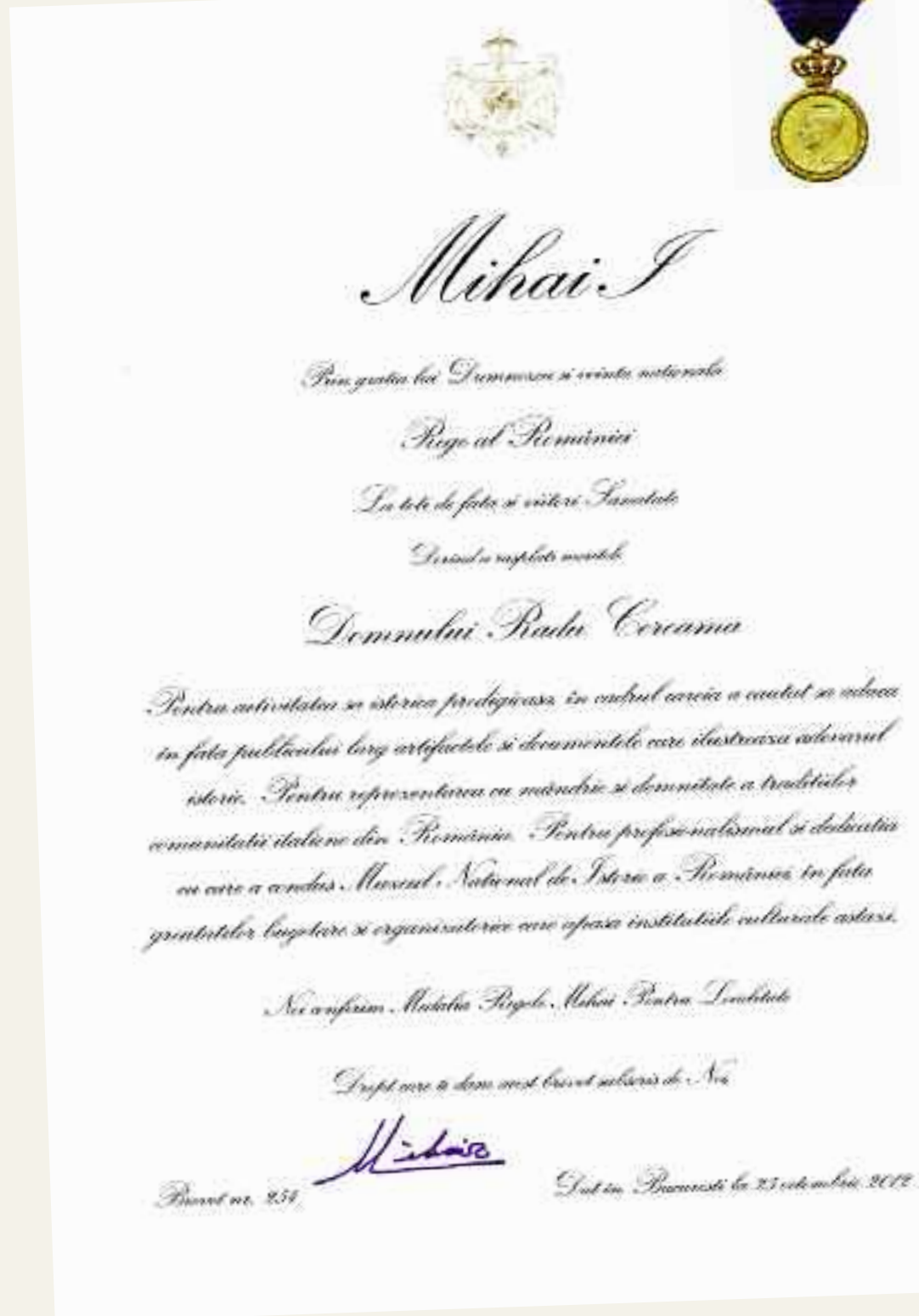
Printre cei care s-au bucurat de această privilegiu se numără și prof. Radu Coroamă, reputatul istoric și muzeograf, fiu al Soranei Coroamă Stanca, regizoarea și scenarista de excepție.

Domnia sa a fost distins cu medalia „Regele Mihai I pentru Loialitate”, care i-a fost înmănată de către Principesa Moștenitoare Margareta, în numele Regelui Mihai I. Distincție care-l onorează și pentru care Asociația Italianilor din România îi transmite și pe această cale sincere felicitări, onorată, la rândul ei, de a avea printre membrii săi o asemenea personalitate.

Medalia „Regele Mihai I pentru Loialitate” a fost instituită de fostul suveran în anul 2008, fiind destinată membrilor și colaboratorilor Casei Majestății Sale, precum și unor personalități din mediul politic, economic, cultural.

La ceremonia de la Palatul Elisabeta, reședința regelui Mihai I, au asistat membri ai familiei regale

– Principesa Margareta și principii Radu și Nicolae, dar și actrița Mariana Mișuț, pianistul Dan Grigore și actorul Ion Caramitru, directorul Teatrului Național București.

Călătorind prin munții bătrâni

Tabăra de vară a

Asociația Italianilor din România – RO.AS.IT. a organizat în luna iulie 2012, la Tulcea, cea de-a IV-a ediție a taberei de vară pentru tineri cu origini italiene, aparținând diferitelor comunități din țară ale acestei etnii.

Locul ales pentru organizarea taberei a fost „Complexul turistic EUROPOLIS”, situat într-o zonă pitorească, pe malul lacului Cășla, spațiu ideal pentru desfășurarea activităților propuse. Departe de zgomotul și praful orașelor, la răcoarea crângurilor și a apei, cu spații

generoase de joacă și plimbare, cu o vegetație luxuriantă specifică Deltei în plină vară, organizatorii au asigurat participanților o vacanță (activă) de vis.

Desfășurată sub genericul **Italiani pe meleaguri dobrogene**, tabăra cu program de activități educative nonformale, interculturală, civică și recreativă a fost posibilă datorită sprijinului financiar al Departamentului de Relații Interetnice din cadrul Guvernului României, precum și numeroaselor facilități organizatorice (și nu numai) oferite de dl. Victor Iancu, proprietarul complexului, și domnia sa cu ascendență italiană, pe linie maternă.

Printre participanții la proiect s-au numărat și copii din comuna Greci, unde se știe că există una dintre cele mai compacte și mai „vii” comunități istorice italiene din România.

În zilele petrecute în tabără, cu toții au avut ocazia, poate unică, să cunoască, să descopere și să conștientizeze apartenența lor la un grup etnocultural valoros, cu o contribuție apreciabilă și apreciată la edificarea României moderne.

Programul a inclus atât activități desfășurate în tabără, cât și drumeții pe urmele italienilor stabiliți în Dobrogea de Nord, în anii de după deschiderea la Sulina a reprezentanței Comisiei Europene a Dunării (1856), și mai ales în vremea Regelui Carol I, după Războiul de Independență (1877-1878) când Dobrogea, până atunci sub ocupație otomană, a fost realipită României.

În tabără s-au derulat activități instructiv-educative con-

cretizate în ateliere de artă culinară italiană, de comportament adecvat la masă sau în alte întâlniri de socializare, de dans și cântece italiene sau jurnalism. Astfel, copiii au avut ocazia să participe în mod activ la pregătirea *pizzei* sau a pastelor (*lasagna* și *pastasciutta*), învățând rețete tradiționale și deprinzând regulile unui comportament civilizată în societate, de la maestrul bucătar venețian Pierluigi Maniero. La atelierul de dans, au studiat cu Petre Șușu, instructorul ansamblului „Di nuovo insieme”, pașii de dans specifici tarantelei și altor dansuri tradiționale din nordul Italiei, zonă de unde provine majoritatea etnicilor italieni din România. La cel de jurnalism, tinerii au învățat cum trebuie redactată o știre publicabilă, participând și la un concurs pentru cea mai bună știre. Concursul a fost câștigat de Petrica Tărcatu, al cărei text se regăsește în revistă. Tânăra a fost premiată cu un abonament pe anii 2012 / 2013 la revista **SIAMO DI NUOVO INSIEME** și o sumă de bani, oferită de dl. V. Iancu, cu generozitatea-i caracteristică, în semn de dragoste și încurajare pentru minunații copii ai taberei.

În completarea programului, au fost organizate zilnic activități distractive, copiii fiind antrenați în diverse concursuri, jocuri de societate, de comunicare, recitaluri și teatru forum (creație ad-hoc a copiilor, inspirată din viața școlară).

Drumețiile au urmărit valorificarea potențialului cultural-

Maestri în pregătirea unei „pizza à la Europolis”

RO.AS.IT., 2012

turistic, patrimonial și, mai ales, sentimental al zonei. Excursiile au fost pefațate de vizitarea orașului Tulcea, cu opriri mai însemnate la Muzeul județean de istorie și arheologie (unde inițierea a început cu prezentarea anticei cetăți Aegyssus) și la Centrul muzeal ecoturistic „Delta Dunării” (care a oferit o privire de ansamblu asupra splendorii și diversității Deltei Dunării și Dobrogei de Nord, prezentând exponate de la geneza Deltei până în prezent, precum și o reconstituire a florei și faunei specifice zonei).

Pregătirea psihologică fiind făcută, s-a pornit spre bătrânii munți ai Dobrogei pentru a descoperi ținuturile pe care s-au așezat strămoșii etnicilor italieni de azi, către sfârșitul secolului XIX. Din autocar, culmile Munților Măcinului păreau negre, verdele intens al codrilor contrastând puternic cu verdele crud al teraselor și câmpiilor din jur. Munții Măcinului sunt cei

mai vechi munți din Europa și reprezintă vestigiile izolate ale unui sistem muntos, care străbătea cândva continentul de la vest la est, din care se mai vede astăzi doar o succesiune de masive și munți ruinați ce ajung, cu unele întreruperi, până în Dobrogea de Nord. Ultimii dintre aceștia au fost regenerați tectonic acum 200-160 milioane de ani.

La poalele lor se găsesc o serie de depresiuni, cu terenuri bune pentru pășuni și culturi. Într-una din aceste depresiuni, încadrată de Vârful Țuțuiatu și de Culmea Pricopanului, se află localitatea Greci, destinația deplasării din ziua respectivă.

Grupul din tabără a fost întâmpinat de preotul romano-catolic Vicențiu Pal, de Otilia Meragiu, președinta comunității locale a italienilor și de alți membri ai comunității italiene locale. Copiii l-au urmărit cu multă atenție pe părintele Vicențiu, care a rememorat, cu căldură în glas, istoria italienilor

din localitate, istoria bisericii romano-catolice și a fostei școli cu predare în limba italiană ca limbă maternă. Azi școala este desființată, orele de italiană se

Spre parcul Național Măcin

Știrea premiată:

Italieni pe meleaguri dobrogene

Autor: eleva Petrica Tărcatu (14 ani), comuna Greci, Tulcea

Asociația Italienilor din România – RO.AS.IT. a organizat, ca în fiecare vară, o tabără în care copiii își pot descoperi sau afirma talentele și pot lega noi prietenii.

Tabără a fost organizată la Complexul turistic „Europolis” de lângă Tulcea, între 9 și 19 iulie 2012, cu participarea multor copii cu origini italiene.

În timpul taberei au fost organizate excursii, jocuri și alte activități interactive.

Scopul principal al taberei a fost să-i ajute pe acești copii să-și descopere rădăcinile, să-și reamintească tradițiile și responsabilitatea pe care o au față de strămoșii italieni de a le transmite către cei ce vor veni.

Sulina. Farul Comisiei
Europene a Dunării

desfășoară într-o sală de clasă amenajată la biserică, dar se fac demersuri, cu sprijinul dlui deputat Mircea Grosaru, reprezentantul italienilor în Parlamentul României, pentru recuperarea clădirii în care a funcționat inițial. Strămoșii italie-

nilor din Greci au lucrat la carierele de piatră de la Cataloi, Greci și Iacobdeal. Piatra cioplită de ei se regăsește și astăzi la baza numeroaselor edificii ridicate în epoca de glorie a României moderne (1878-1940), dar și dincolo de granițele țării. De la

INTERVIU

Pentru că participanții la tabără l-au îndrăgît foarte mult pe maestrul bucătar Pierluigi Maniero, Petrica Tărcatu s-a gândit să-i ia un interviu fulger, pe care-l redăm mai jos:

P.T. Ce crezi despre meseria ta?

P.M. Iubesc meseria mea și depind de ea.

P.T. Cum crezi că se manifestă personalitatea ta în bucătărie și în afara ei?

P.M. În bucătărie am seriozitate profesională, iar afară totul devine mai simplu, îmi arăt adevărata fire. Sunt un om vesel.

P.T. Firea ta atât de veselă, de comunicativă, are vreo legătură cu meseria de bucătar?

P.M. Nu. Am fost un copil adoptat, un copil trist care a trecut prin perioade grele. Asta m-a determinat să devin vesel, să râd eu și să-i fac și pe alții să râdă.

P.T. Dacă nu ai fi optat pentru bucătărie, ce meserie ți-ai fi ales?

P.M. Păi... dacă nu aș fi ales să fiu bucătar, aș fi vrut să fiu preot. De altfel, am și frecventat pentru puțin timp seminarul.

P.T. Dacă ar fi să alegi între meserie și firea ta veselă, ce ai alege?

P.M. Nu pot alege, depind de amândouă.

P.T. Cum ai debutat ca bucătar?

P.M. Am participat la o competiție la care s-au prezentat 340 de bucătari din toată lumea. M-am distrat, am mâncat, am băut și am câștigat locul I, iar dovada se află pe mâna mea și acum (își arată degetul cu inelul de premiant).

P.T. Cu ce ocazie ești în România?

P.M. Datorită meseriei mele am stat foarte puțin în Italia. Am debutat la Miami, în Florida, apoi am lucrat în Franța, Spania, Elveția și nu în ultimul rând în România, unde am venit să-i învăț pe alți bucătari rețete originale italiene și să-mi împart experiența cu ei.

P.T. Te-ai regăsit în rețetele de la Greci?

P.M. Nu, nu m-am regăsit. Rețetele de la Greci au fost adaptate posibilităților locale. Din adevăratele rețete din inima Italiei s-au făcut niște rețete personalizate.

P.T. Cu viața personală cum stai? Unde ai cunoscut-o pe Dana? E româncă?

P.M. Da, da, este româncă. Nu mai știu cum am cunoscut-o. (O sună pe Dana s-o întrebe). A, da, am cunoscut-o la o petrecere la facultate.

P.T. Cânti foarte frumos. De unde ai moștenit acest talent?

P.M. De la biserică. Toți italienii cântă.

Iacobdeal nu se mai extrage piatră, pe locul excavației se odihnește un lac albastru, mai albastru decât albastrul cerului dobrogean în zi senină. La Cataloi nu mai există italieni, pribegiți și ei pe unde au putut după război, când au primit ordin de strămutare și casele le-au fost dărâmate, până și cimitirul lor a fost distrus și arat de noile autorități. Strămoșii italienilor din Dobrogea zac acum, muți ca toți morții, sub lanuri de porumb și floarea soarelui, dar descendenții lor tot mai speră că li se va face dreptate.

S-a depășit greutatea acestei tristeți numai după ce s-a plecat cu catamaranul „Europolis”, în descoperirea Deltei. Ziua a fost una însorită, dar nu dogoritoare, încât copiii s-au putut bucura din plin de peisajul mirific al acelor locuri. Nuferi albi și galbeni încărcuți cu generozitate apele. Pe maluri și în valuri se zăreau egrete, lebede, pelicani, lișițe cu pui numeroși de abia ieșiți din găoace, cormorani (327 de specii de păsări sunt în deltă), broaște țestoase, dar și pescari fericiți.

A doua ieșire pe Dunăre, făcută cu un vas de croazieră, a fost și mai spectaculoasă, spre Sulina, locul în care – cum spune Jean Bart – *Dunărea își pierde și*

apele și numele în mare. Gloria Sulinei a mai pălit, dar urmele acestora se mai văd și astăzi dacă privești cu atenție Farul (azi muzeu local), Faleză, sediul Comisiei Europene a Dunării și, implacabil, cimitirul – oglindă a interetnicității acestui strălucit ex- porto franco.

Drumețiile s-au încheiat cu vizitarea a trei renumite monumente religioase dobrogene: mănăstirile Cocoș, Celic Dere și Saon și, odată cu aceasta, și sejurul pe acele meleaguri.

Înainte de despărțire, copiii au susținut un spectacol care a fost o ilustrare a tot ceea ce au învățat ei în cele 10 zile cât au stat împreună. Și trebuie spus că spectacolul, aplaudat cu entuziasm, a fost o reușită a cântecului și dansului italian.

Mulțumim, în mod deosebit, pentru succesul acestei tabere, dlui Victor Iancu, extraordinara noastră gazdă și dlui Salvatore Vals, cel care a însoțit permanent grupul, povestindu-le copiilor despre locurile pe care le vizitau și importanța lor pentru etnia din care fac parte, adevărate lecții de enciclopedist.

Gabriela Tarabega

Cu catamaranul Europolis pe brațul Sf. Gheorghe

Preotul romano-catolic Vicențiu Pal, Savioli, Otilia Meragiu (președinta comunității italienilor din comuna Greci) și S. Vals

Gianni Morandi din nou la București, după 40 de ani

„Am crescut cu muzica ta...”
i-a spus o copilă care i-a dăruit
un buchet de flori.

Ce satisfacție mai mare poate
avea un artist, decât să pri-
mească o astfel de apreciere...

Ce poate fi mai frumos
pentru un admirator, care are
ocazia și reușește astfel să mulțu-
mească artistului preferat,
pentru momentele de bucurie pe
care le-a petrecut în compania
vocii și a muzicii lui...

A fost momentul din concert
când parcă toată generația lui a
mulțumit artistului, omului

Gianni Morandi personal, prin
gura fetei venite cu părinții
tocmai de la Bacău, pentru ca
să-l asculte. Cu siguranță, cei
care nu au avut această ocazie se
pot considera frustrați.

Da, așa este, au pierdut oca-
zia întâlnirii sau revederii cu un
artist care, atâția ani, a făcut
să viseze frumos și melancolic
multe domnișoare și chiar
domni.

Un artist care a crezut în arta
sa și a continuat să se mențină la
performanțele cele mai înalte și
care după 40 de ani, revine la

București în plină formă. Am
asistat în ziua de 27 octombrie, la
Sala Palatului din București, la
un concert de mare ținută, de un
rafinament și o eleganță care
poate constitui un model pentru
tinerii artiști de azi.

Concertul interpretului ita-
lian de muzică ușoară Gianni
Morandi a reunit un public
divers – români, italieni, de dife-
rite vârste, dovadă că muzica
bună și artiștii care se respectă
sunt nepieritori.

Ioana Grosaru

săptămâna limbii italiene în lume

**Asociația Italianilor din România – RO.AS.IT. urează un călduros
bun-venit domnului Ezio Perara, numit de curând director al
Institutului Italian de Cultură Vito Grasso din București, care și-a
început activitatea prin organizarea acelei splendide *Settimana
della lingua italiana nel mondo*.**

Devenită deja o tradiție, *Săptămâna Limbii Italiene în
Lume* este un eveniment cultural internațional ce se
desfășoară în fiecare an în luna octombrie, în cadrul
tuturor institutelor italiene de cultură din diverse țări și
care a apărut în urmă cu 12 ani, la inițiativa Ministerului
Afacerilor Externe al Italiei în colaborare cu prestigioasa
Accademia della Crusca, fondată la Florența în 1852-
1853, recunoscută drept templu al limbii italiene.

Ediția din acest an a *Săptămânii Limbii Italiene în
Lume*, desfășurate în perioada 15-21 octombrie, a reunit o
seamă de manifestări remarcabile, subsumate temei
l'Italia dei territori e l'Italia del futuro, și care se constituie

în momente de reflecție asupra posibilităților de îmbogă-
țire a cunoștințelor despre Italia și a fascinantei sale cul-
turi, prin studierea și însușirea limbii italiene, potențială
punte de legătură între cultura italiană și cea a altor țări.

În acest context, calendarul inițiativelor Institutului
Italian de Cultură Vito Grasso din București a debutat cu
o gală a filmelor lui Michelangelo Antonioni, născut la
Ferrara, la 29 septembrie 1912, marcând astfel celebrarea
celor 100 de ani de la nașterea unuia dintre cei mai mari
regizori din istoria cinematografiei. Alături de câteva
scurtmetraje și un documentar privind viața artistului, au
fost prezentate și filmele de referință ale acestuia, *Deșertul
roșu* (1964, distins cu Leul de aur pentru cel mai bun film
la Festivalul de la Veneția) și *Blow-Up* (1966, Palme d'or la
Festivalul de la Cannes în 1967).

Gabriela Adameșteanu la Festivalul de literatură de la Mantova

În luna septembrie a avut loc cea de-a XVI-a ediție a prestigiosului *Festival de literatură de la Mantova* la care, începând cu ediția din 2010, este partener și Institutul Cultural Român de Cultură și Cercetare Umanistică de la Veneția. Invitată din partea României a fost cunoscuta scriitoare Gabriela Adameșteanu.

Ideea inițierii acestei manifestări – *Festival della Letteratura di Mantova* a apărut în 1997, având la bază un concept simplu, care să permită un dialog plăcut și informal al autorilor cu cititorii, apropierea publicului larg de lumea fascinantă a cărților.

Cu fiecare an, organizatorii au găsit noi formule prin care să atragă la Mantova, fascinantul oraș renaștist lombard, mii de vizitatori, printre care și copii, oferindu-le întâlniri cu scriitori, muzicieni, artiști plastici, actori. Într-o succesiune de lecturi, spectacole și dezbateri asupra cărților pentru a sărbători arta de a scrie în toate formele sale, s-a urmărit extinderea conceptului de literatură, cuprinzând și alte forme de narațiune, precum cele cu caracter științific sau tehnologic, depășindu-se astfel disciplina literaturii în sensul ei strict.

Edițiile anterioare ale festivalului au beneficiat de prezența unora dintre cei mai recunoscuți autori pe plan internațional, precum J.M. Coetzee, Mario Vargas Llosa, Tzvetan Todorov, José Saramago, Anita Desai, Fernando Savater, Wole Soyinka. Din România au participat nume importante din domeniu,

Mircea Cărtărescu, Norman Manea, Radu Mihaileanu, Horia-Roman Patapievici, Ștefania Mihalache, Lucian Dan Teodorovici, Varujan Vosganian.

La actuala ediție, o atenție cu totul specială s-a acordat literaturii europene și temelor legate de moștenirea istorică a anilor 2000, de evoluția fostelor regiuni comuniste, de violența etnică, de războaie civile. Alți scriitori invitați care au abordat această tematică, au fost invitați, pe lângă scriitoarea româncă, suedezul Steve Sem-Sandberg, catalana Jaume Cabré, cehul Jáchym Kopřiva Topol.

Dintre manifestările festivalului, Gabriela Adameșteanu a participat la *Pagine Culturali* (Pagini culturale), program dedicat noutăților culturale în plan internațional și la secțiunea *Vocabolario Europeo* (Vocabular European), împreună cu scriitorul Italian Antonio Prete, unde fiecareia dintre cei doi invitați i se cerea să prezinte un cuvânt pe care îl consideră reprezentativ pentru opera sa și pentru cultura căreia îi aparține. Gabriela Adameșteanu a propus cuvântul „provizorat”, iar Antonio Prete, cuvântul „lontananza” (distanță, depărtare). La fel de incitant a fost și dialogul scriitoarei referitor la opera sa, cu jurnalistul și criticul literar Marilia Piccone, dialog intitulat „Ulisse abita qui” (Ulise locuiește aici).

Din opera Gabrielei Adameșteanu au apărut în Italia trei volume, traduceri finanțate de către Institutul Cultural Român, în cadrul programului de pro-

movare în străinătate a culturii române scrise. Primul, *Întâlnirea* (L'incontro) în 2009, a fost publicat la Editura Nottetempo, în traducerea lui Roberto Merlo, iar următoarele două, anul acesta - *Dimineață pierdută* (Una mattinata persa), Editura Atmosphere libri, traducători – Roberto Merlo, Cristiana Francone, și *Drumul egal al fiecărei zile* (Verrà il giorno), tradus de Celestina Fanella și publicat la Editura Cavallo di Ferro.

Roberto Merlo, Gabriela Adameșteanu, Marilia Piccone

Elena Bădescu

Note de drum

VIAGGIO IN ITALIA

O călătorie în sudul Italiei și mai precis în regiunea Salento te poartă într-o zonă cu multe și senzaționale vestigii istorice, cu formațiuni geologice inedite, cu sălbăticia și liniștea peisajului cu măslini seculari, cu trunchiurile contorsionate, palmieri, cactuși și leandri viu colorați, cu răcoarea mult căutată a unei pineta, cu albastrul captivant al mării și cu aerul blând și odihnitor sub un cer veșnic senin, cu numărul mare de fortificații, cu oameni harnici, modești și ospitalieri.

Orașul **Lecce**, construit în stil baroc, din piatră monumentală, cu iz de vechime, îți oferă posibilitatea de a vizita la prețuri modice sau chiar gratis muzee și biserici: faimosul Duomo, biserica „Santa Croce”, o adevărată bijuterie florală, sculptată în piatră, castelul lui Carol al V-lea, Muzeul Provincial, cu o bogată colecție de ceramică grecească, teatrul și anfiteatrul roman, statuia lui Sant’Oronzo, protectorul orașului pe ai cărui locuitori, cu mult timp în urmă, se spune că i-a vindecat de ciumă, renumitele statui și obiecte de artizanat lucrate în piatră lecceză și în teracotă.

Întreaga regiune este foarte bogată în uimitoarele formațiuni calcaroase *dolmen* „masă de piatră” și *menhir* „piatră înaltă” (în dialectul breton), monumente preistorice, formate din blocuri masive de piatră, cu funcții diverse: sepulcrale, de măsurare a timpului, de omagiere a zeului Soare, de legătură între cer și pământ, între lumea viilor și cea a morților, simbolizând totodată virilitatea și feminitatea.

Una din marile atracții pentru călătorul venit de oriunde din lume o constituie Marea Adriatică, datorită culorilor ei de verde smarald și albastru celest, schimbătoare de la o zi la alta, cât și în timpul aceleiași zile, formațiunilor calcaroase ale coastei, aspectului și bogăției monumentale a localităților situate pe țărmul ei.

Otranto este orașul situat în punctul cel mai estic al Italiei, o punte între Orient și Occident, favorizând de-a lungul timpului legăturile militare, comerciale și culturale între cele două părți ale lumii.

Are o suprafață de 76,2 km², o populație de aproximativ 5.500 de locuitori și o vechime foarte mare, pe teritoriul său succedându-se multe popoare: greci, romani, arabi, turci, spanioli, normanzi, germanici etc., care au lăsat urme adânci în fizionomia, modul de viață, limba, cultura și civilizația locuitorilor.

Un viaggio nel Sud d’Italia, più esattamente nel Salento ti porta in una zona con molte e sensazionali vestigia storiche, con formazioni geologiche inedite, con il paesaggio selvatico e silenzioso degli olivi secolari, con i tronchi storti, palme, cactus e oleandri in colori vivi, con la freschezza lungamente desiderata di una pineta, con il blu affascinante del mare e con l’aria dolce e rilassante sotto un cielo sempre sereno, con un gran numero di fortezze, con gente laboriosa, modesta e ospitale.

La città di Lecce, costruita in stile barocco, in pietra monumentale, con sapore di anzianità, ti offre la possibilità di visitare per prezzi modici o persino gratis, musei e chiese: il famoso Duomo, la Chiesa “Santa Croce”, un vero gioiello floreale, scolpito in pietra (*), il castello di Carlo V, il Museo Provinciale, con una ricca collezione di ceramica greca, il Teatro e l’Anfiteatro Romano, la statua di Sant’Oronzo, il protettore della città i cui abitanti, molto tempo fa, si racconta che avesse guarito dalla peste, le famose statue di cartapesta e gli oggetti artigianali in pietra di Lecce e terracotta.

Tutta la regione è molto ricca in meravigliose formazioni calcaree dolmen “massa di pietra” e menhir “pietra alta” (nel dialetto brettone), monumenti preistorici, formati da blocchi massicci di pietra, con varie funzioni: sepulcrali, di misurazione del tempo, di omaggio al dio Sole, di legame tra il cielo e la terra, tra il mondo dei vivi ed il mondo dei morti, simboleggiando allo stesso tempo la virilità e la femminilità.

Una delle più grandi attrazioni per il viaggiatore venuto da dovunque nel mondo è costituita dal Mar Adriatico, per i suoi colori verde smeraldo e azzurro celeste che cambiano da un giorno all’altro, o durante lo stesso giorno, per le formazioni calcaree della costa, per l’aspetto e la ricchezza monumentale delle località situate lungo la sua riva.

Otranto è la città situata nel punto più all’Est d’Italia, un ponte tra l’Oriente e l’Occidente, che ha favorito per molto tempo i legami militari, commerciali e culturali tra le due parti del mondo.

Ha una superficie di 76,2 km², una popolazione di circa 5.500 abitanti ed è molto vecchia, sul suo territorio sono passati molti popoli: greci, romani, arabi, turchi, spagnoli, normanni, germanici ecc., che hanno lasciato delle tracce profonde nella fisiono-

din Salento

Memorabile rămân cucerirea localității de către turci, în anul 1480, care au provocat distrugerea ei masivă și masacrarea a 800 de locuitori, deoarece au refuzat să renunțe la creștinism și să accepte islamismul, cât și eliberarea orașului, un an mai târziu, de către spaniolii conduși de Alfons de Aragon, căruia i se datorează și opera de reconstrucție și fortificare a acestuia.

Stema orașului este alcătuită din câteva elemente cu valoare istorică și legendară: fundalul verde, un turn alb pe care este încolăcit un șarpe negru ce introduce capul pe fereastra turnului, o coroană regală. În partea de jos scrie „Civitas Fedelissima Hydrunti”. Cercetările spun că este vorba de Turnul Șarpelui, existent și astăzi pe o colină în partea de sud-est a orașului, și că la origine a fost un far păzit de soldați. Conform legendelor, într-o noapte, un șarpe s-a încolăcit pe turn, a băut uleiul din lampă, aceasta nu a mai putut lumina, reușind astfel să salveze orașul de atacatorii de pe mare, care din cauza întunericii au rătăcit calea și au ajuns în altă parte. S-au făcut multe interpretări asupra acestor simboluri, nereușindu-se să se ajungă la o părere unanimă. După opinia specialiștilor, turnul ar fi un simbol al orașului sau al curajului care i-a caracterizat pe otrantini în lupta cu turcii, lampa cu ulei – al bogăției, al credinței care de la Otranto a ajuns în tot Occidentul, șarpele – al orașului sau al prudenței. (Vezi www.japigia.com, www.salentoviaggi.it)

Peisajul marin impresionează prin blândețea aerului, prin plaja cu nisip foarte fin, prin rocile ce par dăltuite de mâna omului, unele având forma unor chilii ce s-ar putea să fi avut rol de observare în trecutul îndepărtat, prin culoarea verde a mării pe margine și albastră spre larg, prin farul ce înalțează luminos în mare, prin construcțiile cu rol de fortificare din preajma mării, prin palmierii ce se înalță zvelți prin parcul din apropierea falezei în care locuitorii și turiștii se pot bucura de frumusețea palmierilor, a copacilor numiți sugestiv *pitosforo*, cu tulpină contorsionată și coroană sub formă de umbrelă, și a florilor vii, proaspete și multicolore de leandru, de răsăritul și asfințitul soarelui care îmbracă totul într-un auriu dulce și odihnitor.

Din punct de vedere turistic, orașul Otranto oferă monumente al căror trecut este legat de viața religioasă, istorică și culturală a localității.

“IL VENTO BALLA E UNISCE...
SEGUILO CON GLI OCCHI CHIUSI E
VOLA... SOLO CHI È CAPACE DI UN
VOLO È VERAMENTE PRONTO PER
UN VIAGGIO”

mia, nel modo di vita, nella lingua, nella cultura e nella civiltà degli abitanti.

Santa Cesarea Terme

Restano memorabili la conquista della località da parte dei turchi, nel 1480, che hanno provocato la distruzione di massa della città e il massacro di 800 abitanti, perché essi hanno rifiutato di rinunciare al cristianesimo e di accettare l'islamismo, ed anche la liberazione della città, un anno più tardi, da parte degli spagnoli condotti da Alfonso d'Aragona a cui si deve anche l'opera di ricostruzione e di fortificazione di questa.

Lo stemma della città è formato da qualche elemento di valore storico e leggendario: su sfondo verde, una torre bianca su cui è arrotolato un serpente nero che introduce la testa nella finestra della torre, una corona reale. Nella parte di sotto, sta scritto “Civitas Fedelissima Hydrunti”. Le ricerche dicono che si tratta della Torre del Serpente che esiste ancora oggi su una collina nella parte sud-est della

Appunti di viaggio in Salento

Aceste note de călătorie demonstrează că articolele despre Puglia ale colaboratorului nostru, Antonio Rizzo, nu au rămas fără ecou în sufletele românilor. Nu numai că aceștia au vizitat zona, dar au simțit și nevoia de a scrie despre ceea ce i-a impresionat în mod deosebit. Vă mulțumim Dnă Trifan! Red.

Catedrala construită între 1080 și 1088 este unică prin portalul și soarele cu 16 raze de pe fațadă, prin mozaicul de pe pardoseală, unul din cele mai mari din lume, în care imaginile sacre coexistă cu cele profane: scene biblice, regi, animale fantastice și reale, zodii, prin cultul față de cei 800 de martiri manifestat prin păstrarea în biserică a pietrei pe care au fost uciși și a osemintelor lor, prin cripta cu 42 de coloane din marmură de diferite culori.

Muzeul Diocezan de Artă Sacră a fost instituit în 1992 cu scopul de a conserva opere de artă ce provin din Catedrală.

Bazilica „San Pietro” se spune că a fost construită pe locul unde au stat Sfinții Petru și Pavel când au venit să creștineze regiunea. Are formă de cruce greacă și rămâne model de artă bizantină în Italia.

Biserica „Madonna dell'Alto Mare” se află chiar pe malul mării și oferă un interior legat indisolubil de mare și de viața marinarilor, sub masa de la altar aflându-se o timonă, iar pe pereții din preajma altarului căluți de mare și sirene ce susțin candelă. Impresionantă este și legenda bisericii, care spune că statuia Maicii Domnului cu Fiul în brațe ce se află la altar a fost furată de turci când au cucerit orașul. O fată luată roabă de turci l-a rugat pe marele calif să elibereze statuia în schimbul pierderii libertății ei. Statuia a fost pusă într-un vas fără echipaj și i s-a dat drumul pe mare. A ajuns singură la Otranto, unde a fost primită în cântecele marinarilor.

Biserica „Santa Maria dei Martiri” numită și „San Francesco di Paola” a fost construită pe Colina Minervei, în locul unde au fost masacrați cei 800 de martiri.

Biserica „Santa Maria del Passo” este ridicată la jumătatea străzii dintre oraș și Colina Minervei cu scopul de a aminti trecerea celor 800 de martiri pe aici pentru a fi sacrificați.

Mănăstirea „San Nicola di Casole” a fost un centru cultural foarte bogat, în care s-a aflat una din cele mai mari biblioteci ale Europei. Din ea astăzi au rămas doar ruinele.

Printre monumentele civice ar putea fi amintit Palatul Lopez, construit în timpul stăpânirii spaniole.

Orașul se remarcă și prin arhitectura militară cu rol de apărare reprezentată de „Torre Alfonsina e Mura” și de „Castelul aragonez”, construcție monu-

città e che all'origine è stato un faro custodito dai soldati. In conformità alle leggende, una notte, un serpente è salito arrotolandosi sulla torre, ha bevuto l'olio della lampada ed il faro non ha potuto più far luce, e così è riuscito a salvare la città dai nemici del mare che, a causa del buio si sono smarriti e sono arrivati da un'altra parte. Ci sono state molte interpretazioni su questi simboli, e non si è arrivato a un'opinione unanime. Secondo gli specialisti, la torre sarebbe il simbolo della città o del coraggio che ha caratterizzato gli abitanti di Otranto nella lotta contro i turchi, la lampada ad olio della ricchezza e della fede che da Otranto è arrivata in tutto l'Occidente, il serpente della città o della cautela. (Vedi www.japigia.com, www.salentoviaggi.it)

Il paesaggio impressiona per la mitezza dell'aria, per la spiaggia con sabbia molto fine, per le rocce che sembrano scolpite dalla mano dell'uomo, alcune a forma di cellette che forse nel passato remoto sono servite da osservatori, per il colore verde del mare alla riva e blu nell'alto mare, per il faro che avanza luminoso nel mare, per le costruzioni di fortificazione vicino al mare, per le palme che si alzano slanciate nelle vicinanze, per il parco vicino alla scogliera in cui gli abitanti ed i turisti possono godere la bellezza delle palme, degli alberi con il nome suggestivo di pitosforo, con il tronco contorto e la corona a forma di ombrello, e dei fiori vivaci, freschi e multicolori dell'oleandro, per l'alba ed il tramonto del sole che rivestono tutto di un colore dorato mite e rinfrescante.

Dal punto di vista turistico, la città di Otranto offre dei monumenti il cui passato è legato alla vita religiosa, storica e culturale della località.

La cattedrale, costruita tra gli anni 1080-1088 è unica per il portale e il sole con 16 raggi sulla facciata, per il mosaico sul pavimento, uno dei più grandi al mondo, in cui le immagini sacre coesistono con quelle profane: scene bibliche, ré, animali fantastici e reali, segni dello zodiaco, per il culto degli 800 martiri che si palesa nella conservazione in Chiesa della pietra su cui sono stati uccisi e delle loro ossa, per la cripta con 42 colonne di marmo di vari colori.

Il Museo Diocesano di Arte Sacra è stato istituito nel 1992 per preservare le opere d'arte provenienti dalla Cattedrale.

mentală, din apropierea mării, datorată lui Alfonso de Aragon, eliberatorul localității.

Sărbătorile nelipsite în toată Italia sunt prezente și aici prin procesiunea religioasă „Corpus Domini”, prin „Le Tavole di San Giuseppe”, „Sărbătoarea Martirilor” și a „Madonnei dell’Alto Mare”. Cea denumită „Mesele lui San Giuseppe” se ține pe 19 martie și constă într-o masă festivă, pentru care se pregătesc pâini rotunde, foarte mari, care sunt sărutate înainte de a fi consumate, și în așezarea la masă a unui număr de minimum trei, maximum treisprezece persoane care îi reprezintă pe Iosif, Maria, Iisus și apostolii.

Sărbătoarea dedicată martirilor se desfășoară timp de mai multe zile, între 31 iulie și 14 august, când au loc scoaterea urnei cu osemintele martirilor în biserică, depunerea de coroane la Monumentul Eroilor din localitate, deplasarea procesiunii religioase prin oraș împreună cu urnele martirilor, spectacole și jocuri pirotehnice.

Cu această ocazie este intonat „Imnul martirilor” scris în limba latină și tradus în limba italiană de către Antonio Antonaci.

Procesiunea Madonnei are loc în luna septembrie, când statuia cu Fecioara Maria și Pruncul este plimbată de marinari pe mare.

Puncte de atracție turistică pot fi găsite și în apropierea orașului Otranto, în locuri precum Valle delle Memorie unde se află grotle și L’Ipogeo Torre Pinta, construcție în formă de cruce romană, a cărei origine se pierde în neolitic și care ascunde încă multe mistere, sau unde sunt Lacul de bauxită, Lacurile Alimini, Porto Badisco, Grotta dei Cervi.

Biserica Santa Croce, Lecce

La Basilica di “San Pietro” si dice sia stata costruita sul posto dove sono rimasti San Pietro e Paolo quando sono venuti a cristianizzare la regione. E’ a forma di croce greca e resta un modello dell’arte bizantina in Italia.

La Chiesa della “Madonna dell’Alto Mare” si trova proprio in riva al mare e presenta un interno strettamente legato al mare e alla vita dei marinai: sotto la tavola dell’altare si trova una ruota di timone e sulle pareti che circondano l’altare dei cavallucci marini e delle sirene che sostengono le candele.

È impressionante anche la leggenda della chiesa che dice che la statua della Vergine Maria con il Figlio tra le braccia che si trova presso l’altare fu rapita dai turchi, quando essi conquistarono la città.

Una ragazza prigioniera dei Turchi ha pregato il grande Califfo di liberare la statua in cambio della sua libertà. La statua è stata messa in una nave senza equipaggio ed è stata lasciata in mare. Arrivò da sola a Otranto, dove fu accolta dalle canzoni dei marinai.

La Chiesa di Santa Maria dei Martiri chiamata anche San Francesco da Paola è stata costruita sulla Collina di Minerva, il posto dove erano stati massacrati gli 800 martiri.

La Chiesa di Santa Maria del Passo si alza a metà della strada tra la città e la Collina di Minerva per ricordare gli 800 martiri che sono passati da qui per essere sacrificati.

Il monastero di “San Nicola di Casole” era un centro culturale molto ricco, in cui si trovava una delle più grandi biblioteche d’Europa. Di essa oggi si conservano solo le rovine.

Tra i monumenti civici può essere ricordato il Palazzo Lopez, costruito durante la dominazione spagnola dalla famiglia Lopez.

La città spicca anche per l’architettura militare a scopo di difesa, rappresentata dalla Torre Alfonsina, dalle Mura e dal Castello Aragonese, edificio monumentale, vicino al mare, dovuto ad Alfonso d’Aragona, il liberatore del paese.

Biserica Madonna dell’Alto Mare, Otranto

Santa Cesarea Terme își seduce vizitatorul prin cel mai fascinant albastru al Mării Adriatice, prin fâșia de coastă înaltă, abruptă și crestată ce ascunde mici băi și peșterile în care se poate intra numai navigând pe mare, prin pădurile seculare de măslini, prin cele patru turnuri costiere construite de Carol al V-lea cu rol de apărare, prin ineditul monumentelor civile și religioase: vila Sticchi construită în stil arab, vila Raffaella ce poartă numele baronesei a cărei reședință de vară a fost și în care astăzi se află stabilimentul termal unde cei interesați pot beneficia de calitățile terapeutice ale apelor bogate în iod, sulf și clor, Muzeul Mării,

Santa Cesarea Terme

Le feste immancabili in tutta Italia sono presenti anche qui, come la processione religiosa “Corpus Domini”, “Le Tavole di San Giuseppe”, „Festa dei Martiri” e “Madonna dell’Alto Mare”.

Le “Tabelle di San Giuseppe” si svolgono il 19 marzo e consistono in cibarie di festa per cui vengono preparati dei grandi pani rotondi che vengono baciati prima di essere mangiati, e la sistemazione a tavola di un minimo di tre fino a un massimo di tredici persone che rappresentano Maria, Giuseppe, Gesù e gli apostoli.

La festa dedicata ai martiri si svolge per più giorni tra il 31 luglio e il 14 agosto e consiste nel portare l’urna con le ossa dei martiri nella Chiesa, deporle delle corone al Monumento degli Eroi della città, la processione religiosa vera e propria attraverso la città insieme alle urne dei martiri, spettacoli e giochi pirotecnici.

In questa occasione viene cantato l’“Inno dei martiri”, scritto in latino e tradotto in italiano da Antonio Antonaci.

La Processione della Madonna si svolge nel mese di settembre quando la statua della Vergine Maria col Bambino è portata dai marinai sul mare.

Posti di interesse turistico si trovano anche nei pressi della città di Otranto, come la Valle della Memoria dove si trovano le grotte e l’Ipogeo Torre Pinta, edificio a forma di croce romana, la cui origine si perde nel neolitico e che nasconde ancora molti misteri, il Lago di bauxite, i Laghi Alimini, Porto Badisco, Grotta dei Cervi.

Santa Cesarea Terme seduce il visitatore con l’azzurro più affascinante del Mare Adriatico, con la fascia costiera alta, ripida e frastagliata che nasconde piccole terme e grotte in cui si può entrare solo passando dal mare. Con le foreste secolari di ulivi, con le quattro torri costiere, costruite da Carlo V con il ruolo di difesa, con l’inedito dei suoi monumenti civili e religiosi: Villa Sticchi costruita in stile arabo, Villa Raffaella che ha il nome della baronessa di cui era la residenza estiva, e dove oggi si trova lo stabilimento termale dove tutti possono beneficiare delle qualità terapeutiche dell’acqua ricca di iodio, zolfo e cloro, il Museo del Mare, il Museo degli Orologi delle Torri civiche, la Chiesa della “Madre del Sacro Cuore” dove si dice che morì una Vergine Cesaria la cui statua in cartapesta si trova nella Chiesa.

Muzeul Ceasurilor Turnurilor Civice, Biserica „Madre del Sacro Cuore” unde se spune că a murit Fecioara Cesaria și unde se află statuia din mucava a acesteia.

Castro este orașul dulce, plăcut și primitor în care splendorile peisajului se îmbină cu vestigiile istoriei. Numele lui se trage de la „Castrum Minervae” ale cărui rămășițe mai pot fi văzute și astăzi, în ciuda distrugerilor succesive ale localității.

O vizită la Castelul lui Carol al V-lea îți oferă nu numai informații inedite despre istoria orașului, ci și posibilitatea de a privi panorama mării până la mari depărtări și de a te determina să vezi cu ochii minții corăbii și corăbieri ai unor vremuri apuse, apropiindu-se de țarm. Unul dintre aceștia este Enea care, după distrugerea Troiei, a traversat Adriatica de la Butrinto la Castro, după cum reiese dintr-un tablou expus în castel, care prezintă imaginea corăbiei lui Enea însoțită de un citat din „Eneida” lui Vergiliu: „crebrescunt optatae aurae portusque patescit iam prior templumque apparet in arce Minervae...” (Vergiliu, Eneida, cartea a III-a, versurile 530-531). Faptul este consemnat și pe piatra Templului Minervei.

Corăbieri neînfricați și pescari destoinici, crescuți în înfrățire cu lumea apelor, locuitorii de aici și-au luat ca deviză cele trei elemente cosmice: „sulu, mare, ientu” (soare, mare, vânt) și au vocația călătoriilor, după cum reiese dintr-un citat scris pe

***Castro** è la città dolce, piacevole e accogliente in cui le bellezze del paesaggio incontrano le vestigia della storia. Il suo nome deriva da “Castrum Minervae”, i cui resti sono ancora visibili oggi, nonostante le varie distruzioni della località.*

Una visita al castello di Carlo V offre non solo delle informazioni inedite sulla storia della città, ma anche la possibilità di guardare all'ampio panorama del mare fino a lontano e ci fa vedere con gli occhi della mente le navi e i marinai dei tempi passati, che si avvicinano alla riva. Uno di questi è Enea che, dopo la distruzione di Troia, attraversò l'Adriatico da Butrinto a Castro, come risulta da un dipinto esposto nel castello, che mostra l'immagine dell'Arca di Enea, accompagnata da una citazione dalla “Eneide”: “crebrescunt optatae aurae portusque patescit iam prior templumque apparet in arce Minervae...” (Virgilio, Eneide, libro III, versi 530-531). Il fatto viene registrato anche nella pietra del Tempio di Minerva.

Marinai coraggiosi e bravi pescatori, cresciuti in simbiosi con il mondo acquatico, gli abitanti presero come motto i tre elementi cosmici: “sulu, mare, ientu” (sole, mare, vento) e hanno la vocazione dei viaggi, come risulta da una citazione scritta su un edificio: “il vento balla e unisce... seguilo con gli occhi chiusi e vola... solo chi è capace di un volo è veramente pronto per un viaggio”.

*Il viaggio lungo il Mare Adriatico, finisce a **Leuca** dove si trova la Chiesa “Sancta Maria de Finibus*

Castello Angioino di Gallipoli

o clădire: „Vântul dansează și unește... urmărește-l cu ochii închiși și zboară... și numai cine este capabil de un zbor e cu adevărat gata pentru o călătorie”.

Călătoria de-a lungul Mării Adriatice sfârșește la **Leuca** unde se află Biserica „Sancta Maria de Finibus Terrae” construită chiar la marginea lumii, în punctul cel mai sudic al tocului Italiei, pe locul pe unde se spune că a intrat Sfântul Petru în Imperiul Roman când a venit să-l creștineze. În acest complex situat pe locul cel mai înalt al localității, de unde se vede parcă întreaga lume pe care o unește și o priveghează, se află Sanctuarul care de secole a atras un număr impresionant de turiști și statuia Madonei situată în vârful unei înalte coloane de marmură. Orașul își atrage turiștii nu numai prin plăcerea de a se afla la marginea lumii și de a merge pe urmele Sfântului Petru și ale lui San Francesco, ci și prin mulțimea vilelor construite în cele mai diverse stiluri, ca și prin portul modern utilat sau prin posibilitatea de a se bucura de soarele meridional, la confluența a două mări care își unesc destinele și culorile.

Regiunea Salento impresionează și prin bogăția obiectelor de ceramică al căror stil diferă de la o localitate la alta, prin produsele culinare originale, diversificate, consistente și naturale, din care nelipsite sunt: fructele de mare, verdurea, legumele cultivate în grădini proprii, uleiul de măsline, pizza din cartofi, frise (friselle), pâinea tradițională, de forma unor chifle tăiate pe jumătate, uscate prin coacere de două ori, rezistente luni de zile și înmuiate în apă înainte de a fi consumate, puccia, pâine cu măsline, pezzetti, tocană din carne de cal cu sos picant, produsele de patiserie: rustico și pasticciotto, vinul salentin.

Pentru călătorul dornic să scape de tumultul vieții contemporane, Salento rămâne un spațiu al visării, al liniștii profunde, al odihnei și al relaxării, al istoriei cu iz de suferință și de glorie, grec, roman, arab, turc, hispanic sau normand.

Terrae”, (***) construită proprio in margine al mondo, il punto più a sud del tacco d'Italia, il luogo dove si dice che San Pietro fosse entrato nell'impero romano quando è venuto a cristianizzarlo. In questo complesso, situato sul posto più alto della località, da dove ti sembra di vedere tutto il mondo che unisce e veglia, c'è il Santuario che da secoli ha attirato un numero impressionante di turisti e la statua della Madonna situata in cima a un' alta colonna di marmo.

La città attrae i turisti non solo con il piacere di trovarsi al margine del mondo e di andare sulle traccie di San Pietro e di San Francesco, ma anche per le ville costruite negli stili più vari, il Porto moderno e attrezzato, l'opportunità di godere il sole meridionale, alla confluenza di due mari che uniscono i loro destini ed i colori.

La regione del Salento impressiona per la ricchezza degli oggetti in ceramica, il cui stile è diverso da una città all'altra, per i prodotti culinari originali, variegati, nutrienti e naturali, tra cui sono immancabili i frutti di mare, la verdura, gli ortaggi coltivati in giardini propri, l'olio d'oliva, la pizza di patate, frise (friselle), il pane tradizionale, in forma di panini tagliati a metà, seccati con una doppia cottura, resistenti per mesi e inzuppati in acqua prima di essere mangiati, (***) la puccia, il pane con olive, i pezzetti, lo stufato di carne di cavallo con salsa piccante, i prodotti di pasticceria: rustico e pasticciotto, il vino salentino.

Per il viaggiatore che vuole sfuggire al tumulto della vita contemporanea, il Salento rimane un posto da sogno, della pace profonda, di riposo e rilassamento, della storia con sapore di sofferenza e di gloria, greco, romano, arabo, turco, ispanico o normanno.

(*) Si tratta del più bell'esempio del famoso Barocco leccese in pietra calcarea

(**) Da questo posto hanno preso nome i “filibustieri”, pirati dei mari che sbarcavano qui dopo avere depredato le altre navi.

(***) Oggi vengono inzuppati con acqua e un po' di sale, un tempo direttamente nell'acqua di mare, alla moda dei marinai in alto mare per la pesca.

Festivalul Internațional al Filmului de Artă, Ecologie și Turism

S-a tras cortina peste ediția a 16-a a Festivalului Internațional al Filmului de Artă, Ecologie și Turism, „Document.Art”, care s-a desfășurat în perioada 27-29 septembrie 2012 într-una din sălile impunătoarei clădiri ce găzduiește Biblioteca Județeană Argeș „Dinicu Golescu”, Pitești.

Eveniment cultural-cinematografic de prestigiu, Festivalul a fost organizat de Asociația Română de Film „Document.Art.” din București, cu sprijinul Consiliului Municipal Pitești, Consiliului Județean Argeș, Centrului Cultural Pitești, Bibliotecii Județene Argeș.

Un juriu format din Călin Căliman, președinte, Mihai Orășanu, Călin Stănculescu, Jor Van Kline (SUA) și Dana Duma a selectat pentru competiție 63 de filme din cele 115 înscrise de participanți proveniți din 28 de țări. Cu ocazia „Zilei Mondiale a Turismului”, în program a fost inclusă și vizionarea peliculei „Călătorie la locurile sfinte”, realizată în anul 1934 de cărturarul și diplomatul Marcu Beza. Tot în cadrul activităților complementare s-a vernisat expoziția de artă decorativă a tinerelor Alexandra Brîndușoiu și Cătălina Florescu.

Calitatea peliculelor a ridicat cota valorică a actualei ediții. Secțiunea film de artă a fost bogat reprezentată de filmele experimentale ale unor tineri regizori din Brazilia, Grecia, Spania și ale altora din Italia și România. Astfel, s-au remarcat „Still”, regia Kika Nicoleta, Brazilia, „Ma Crise Dans Ta Crise”, regia Georgia Petrali, Grecia, „În cerc, Concert pentru 12 violoncele”, regia Agnes Padrol și Julia Obiols, „**One Act Play – Carnezzeria**”, **producție a RAI Educational**, regia Sandro Vanadia, Italia. Foarte interesante, prin noutatea subiectului, au fost filmele rusești „Țărături” și „Când visez o planetă îndepărtată” despre

scriitorii protestatari în timpul regimului totalitar sovietic, regizate și produse de Nikolay Yakimchuk, dar mai ales docudrama „Umbra fără”, semnată de Tatiana Soboleva, dedicată lui Iosif Brodski, laureat al Premiului Nobel. Tot o docudrama a fost **pelicula „Caravaggio” produsă de RAI Educational**, în regia regretatului Rubino Rubini. „Tragicul nostru Ulysse – Benjamine Fondane”, este titlul unui frumos documentar realizat de Cleopatra Lorințiu.

O încercare de a defini personalitatea și opera lui Emir Kusturica a fost aplaudatul film „Kusturica: băiatul rău al Balcanilor”, realizat de Gheorghe Tosev și Yavor Vesselinov. Admirabil și extrem de emoționant eseul cinematografic „Corpus”, semnat de Laurențiu Damian.

La secțiunea film ecologic s-au distanțat câteva producții semnate Bruno Moll, Elveția, Anna Soldevila, Spania, ambele despre habitatul montan, sau cea a lui Silvio Tendler, Brazilia, un demers jurnalistic privind securitatea alimentară și necesitatea practicării agro-ecologiei.

În secțiunea film turistic s-au impus de departe două pelicule realizate de doi maeștri ai genului, și anume Hervé Tirmarche și Willy Sousa.

Filmul românesc a participat în număr mai mare și semnalăm peliculele „În umbra vechilor sihaștri”, regia Iulian Foișor, „Gura Humorului”, regia Irina Luca, „Dracochipurile de piatră”, regia Octavian Repede, „70+1 Sfiștoacă”, regia Ilinca Ciobanu.

Au ținut să fie prezenți la proiecția filmelor din program, regizori și producători din Austria, Bulgaria, Elveția, Italia, România, Rusia, Serbia, Spania, SUA.

S-au acordat multe premii, învingătorii pe secțiunile de artă și ecologie fiind foarte greu de stabilit. Marii câștigători, *ex-aequo*, ai actua-

lei ediții sunt Laurențiu Damian cu filmul „Corpus”, și Gheorghe Tosev și Yavor Vesselinov cu filmul „Kusturica: băiatul rău al Balcanilor”.

Revenind la program, menționăm **întâlnirea, mai mult decât agreabilă, cu actrița Alina Nedelea, protagonistă, alături de Michele Placido și alții, a filmului „Il sangue dei vinti”, ecranizare după romanul omonim al contestatului autor Giampaolo Pansa.**

RAI Educational a înscris patru filme, cu subiecte inspirate din pictură, arhitectură, teatru. Este prima participare la acest festival a unor producții realizate de prestigioasa televiziune publică italiană.

Imagini sau, în cazul unor, chiar filmul întreg, pot fi vizionate în urma accesării site-ului www.dokumentarts.ro/noutati.

Nicolae Luca

Patroana Italiei și a Europei,

Sfânta Caterina

Suntem obișnuiți, în zilele noastre, cu multe inconsecvențe, surprinzătoare împerecheri de cuvinte,

Domenico Beccafumi,
Stigmati di santa Caterina,
circa 1515, Pinacoteca
Nazionale – Siena

dar totuși, după cumplita, halucinantă experiență a ultimelor decenii, pare prea îndrăzneț a pune alături religie și politică; ba chiar și literatură! Azi, când până și ajutoarele umanitare sunt condiționate de suprimarea vieții celor inocenți. Dar retragerea în turnul de fildeș nu este o soluție. De aceea vom examina unele formulări ale aplicării principiilor creștine în politică.

Isus Cristos însuși face o netă distincție între noțiunile de putere temporară și orânduire divină, afirmând că fiecare om este obligat a le respecta: „Să dai Cezarului ce este al

Cezarului și lui Dumnezeu ce este al lui Dumnezeu”. Unde este însă punctul de delimitare? Unele convenții internaționale ne dau răspunsuri teoretice, afirmă drepturile omului, principiile democratice etc. Dar în realitate asistăm la exacerbarea fundamentalismelor, la menținerea unor dictaturi, la impunerea voinței statelor puternice asupra celor slabe.

Autoarea formulărilor la care ne vom referi s-a născut la Siena, Italia, acum 650 de ani, în 1347, în ziua de Bună Vestire și a trăit numai 33 de ani, ca Mântuitorul Isus Cristos.

Caterina Benincasa era al 24-lea copil al unui vopsitor de lână și conform obiceiurilor timpului, nu a învățat carte.

De mică s-a simțit înclinată spre contemplație și unicul ei Maestru a fost însuși Cristos cel Răstignit. Nu s-a călugărit, era numai terțiară dominicană, deci un element în plus la „modernitatea” ei: era laică.

Într-un timp când laicii, și mai ales femeile, tăceau în biserică, prin carisma ei de apostol în lumea cea de toate zilele, Caterina dădea sfaturi, nu numai celor mai felurite categorii de laici, ci și papilor, cardinalilor, stareților, ea, fecioara analfabetă! Discipolii îi serveau de secretari: le dicta ceea ce Maestru îi spunea în orele de extaz, sau mesaje către corespondenții săi.

Teolog și mistic, autoarea a Dialogului Divinei Providențe, Sfânta Caterina a fost declarată în 1970 Doctor al Bisericii, alături de mării învățați, dintre care în mod deosebit ea îi prețuia pe Sfinții Augustin, Ieronim, Toma de Aquino. În concepția ei, Cristos, răstignit pe Cruce, este puntea care ne trece de la păcat spre cer. „Fiind El în totală sărăcie, vă dă vouă o mare bogăție; stând pe lemnul îngust al crucii, își împarte lărgimea Sa tuturor făptuitorilor care au rațiune; gustând

amarul fierii, vă dă vouă desăvârșită dulceață; fiind în tristețe, vouă vă dă mângâiere, fiind legat și pironit pe cruce, vă dezleagă de legătura păcatului de moarte; făcându-se pe Sine rob, v-a eliberat și v-a scos din robia diavolului; fiind el vândut, v-a răscumpărat prin Sângele Său; dându-se pe sine morții, vouă v-a dat viață” – îi dezvăluie Dumnezeu într-un extaz; de remarcat rafinamentul antitezelor care rivalizează cu cele ale Sfântului Augustin.

Dar Caterina nu e numai spirit contemplativ. În ea doctrină și acțiune se împletesc; descinde din familia spirituală a Sfântului Pavel, pe care adesea îl și citează. Și-a revărsat prisosul inimii asupra săracilor, dându-le propria ei mantie; s-a dăruit îngrijirii ciumaților, în epidemia din 1347 (descrisă de Boccaccio); îi consola pe cei marginalizați, îi asista pe condamnații la moarte, întărindu-i; împăciuia familii dezbinat, chema la calea dreaptă femei pierdute; netezea disensiunile dintre fracțiuni opuse. E celebru îndemnul ei la solidaritate, comparându-i pe oamenii izolați cu pietrele pe care le poți arunca și sparge, dar uniți prin mortarul iubirii devin zid, păstrându-și totuși fiecare identitatea. Avea și poezii în cenaclurile ei, dintre care doi sunt prezenți în Biblioteca Batthyaneum, una din cele mai importante biblioteci documentare ale Europei.

Însă marea noutate a Caterinei este implicarea ei în viața politică. Intervenise, cu succes, în rânduielile Bisericii, determinându-l pe Papa Gregoriu al XI-lea să se întoarcă de la Avignon la Roma. Într-o Europă sfâșiată de războaie, Caterina scrie (mai bine zis: dictează, căci abia târziu, în mod miraculos, s-a pomenit că mânuiește condeiul, după ce, tot așa, a început să citească) regilor Franței, Angliei, Poloniei, reginei Neapolelui, seniorilor, guvernelor

de Siena

Cetăților, condotierilor, toate epistolele ei având drept leit-motiv pacea. „Ridicați, tăicuțule, drapelul preasfinteii Cruci – îi spune Papei Gregoriu al XI-lea – și veți vedea lupii devenind miei. Pace! pace! pace! așa ca războiul dintre noi să nu se mai prelungească”.

Sfânta Caterina este o adevărată teoreticiană și mistică a politicii. Acțiunea politică este slujire, iar temelia e iubirea. Ținta și beneficiul acțiunii politice sunt omul și binele comun al oamenilor. „Doctrina (Mielul imaculat) nu ne învață altceva, decât să-L iubim pe El mai presus de toate și pe de-aproapele nostru ca pe noi înșine”. Cel ce nu se poate governa pe sine, nu-i va putea governa pe alții; deci, prima condiție pentru a păși în arena politică este moralitatea și conștiința”. „...Cel mai dulce și fermecător și puternic (lucru) este cetatea inimii voastre... în care sălăsluiește Dumnezeu, care e tot binele, unde se găsește pacea, liniștea și orice mângâiere... Ea se pierde numai prin păcatul de moarte... Nimeni nu ne poate constrânge să comitem cel mai mic păcat, pentru că El a așezat da și nu în cel mai puternic lucru care există, adică în voință”, îi scrie sângerosului tiran Bernabo Visconti. Și exemplele pot continua.

Care sunt calitățile unui om politic? În primul rând, bărbăția; „Să nu fiți copil fricos, ci bărbat” (Papei Gregoriu al XI-lea). Dreptatea, o recomandă regelui Franței: „...să respectați sfânta și adevărata dreptate; să nu o știrbiți nici prin iubirea de voi înșivă, nici prin lingușeli, nici pentru a plăcea cuiva și să vegheați

ca funcționarii voștri să nu facă nedreptăți față de cei săraci, pentru bani. Dar să fiți tatăl săracilor... Să vedeți ca vinovățiile... să fie pedepsite și prin virtutea răsplătită”.

Cu insistență revine ideea că scopul activității politice e realizarea binelui comun: „...să nu vă gândiți numai la voi – le spune guvernanților din Bologna – ci la binele universal, al întregii Cetăți”. Deci Caterina parează, cu mai mult de un secol înainte de enunțare, concepția machiavelică a „interesului de stat” (*ragion di stato*), a politicii totalitare, din ambele extreme, ale zilelor noastre. Epistolarul ei e un adevărat Tratat anti Machiavelli.

Pe de altă parte, participarea la activitatea publică este obligația tuturor cetățenilor creștini: „...să ieși din pădure și să intri pe câmpul de luptă”. Având noi și dimensiune socială, nu numai personală, trebuie să o respectăm: „În această viață suntem legați unul de celălalt cu legătura dragostei; vrea, nu vrea, omul e legat”.

Ajungem și la aspectul literar al Dialogului și al celor 381 epistole păstrate. Din fericire, spunem noi, Caterina nu învățase carte, care să-i altereze spontaneitatea. Stilul ei oral (comparat cu al lui Savonarola) e colorat, cu încărcătură emotivă, inconfundabil. Cine s-ar fi gândit să-l numească pe Pontiful Roman *dolce babbo mio* („tăicuțule”), sau să-i spună „Sper că veți fi om ferm și nu vă veți mișca la orice vânt?” Caterina a făcut-o și nu o dată i-a spus *eu vreau*, înțelegând că în desăvârșita ei unire cu Cristos se face purtătoarea Lui de cuvânt.

Caterina e poeta Sângelui lui Cristos: „Înecați-vă deci în Sângele lui Cristos răstignit, și scăldați-vă în Sânge, și îmbrăcați-vă în Sânge... în căldura Sângelui să pierdeți lancezeala”.

Dar Caterina e și poeta frumuseții naturii: „Printre spini trebuie să miroși parfumul trandafirului gata să înflorească”. Și prin iubirea naturii, ea se apropie de Sfântul Francisc din Assisi, patronul ecologiștilor; nu numai prin împărțirea titlului de Patroni ai Italiei (ea mai e patroana Crucii Roșii, a Cercetașelor Italiene, a Romei).

Scrierile Sfinteii Caterina constituie un document de primă importanță de proză italiană din perioada originilor. Meritul acesta, alături de experiența mistică și calitățile sale de teolog și teoretician al politicii îi conferă o fizionomie unică și un rol unic nu numai în istoria Bisericii, ci și în dezvoltarea gândirii moderne în Europa.

A fost canonizată în 1491, declarată patroană a Italiei, împreună cu Francisc din Assisi, în 1939, și doctor al Bisericii, în 1970, alături de Sf. Teresa de Avila. La 1 octombrie 1999 a fost investită **patroană a Europei**, odată cu Sf. Brigitta și Sf. Tereza Benedicta a Crucii.

Începând cu anul 2001 este sărbătorită pe 29 aprilie, data trecerii ei în cealaltă lume.

Viorica Lascu

Casa Sfinteii Caterina din Siena

Valerio Massimo Manfredi Talismanul Troiei.

București, Editura Allfa

Vizitatorii Târgului *Gaudeamus. Carte de învățătură*. 2011, au avut bucuria să-l întâlnească pe V.M. Manfredi, la București, în luna noiembrie, la cea de-a XVII-a ediție a târgului, întrucât făcea parte din delegația de scriitori italieni participanți la această manifestare de anvergură.

Valerio Massimo Manfredi, licențiat în filologie clasică la Universitatea din Bologna, actualmente profesor la Facultatea de Conservare a Patrimoniului din Ravenna, este considerat unul din cei mai importanți scriitori italieni contemporani.

Pasionat de istorie și de mituri, cărțile lui se inspiră din aceste domenii, dar poartă și pecetea expedițiilor științifice și ale săpăturilor arheologice la care a participat, în localități din zona mediteraneană.

Talismanul Troiei povestește peregrinările, primejdiile și suferințele îndurate de ahei, după căderea Troiei, la întoarcerea spre casă. Asupra unora s-a abătut mânia zeilor, iar asupra altora ura soțiilor, care în răstimpul celor 10 ani, cât a durat războiul Troiei, își întemeiaseră noi familii. Astfel, asupra lui Ajax se abate mânia lui Poseidon, Agamemnon moare de mâna lui Egist și a Clitemnestrei, Ulisse rătăcește la nesfârșit pe drumul către casă, iar Diomed, trădat de soția care plănuia să-l asasineze, este obligat să pornească în căutarea altor pământuri pe care să clădească o nouă patrie pentru el și tovarășii săi credincioși. Nefericirile și înfrângerile lui Diomed, care se țin lanț după căderea Troiei, sunt în fapt substanța acestei istorii.

Dar, atenție, autorul povestește că adevăratul motiv al Războiului Troiei nu a fost răpirea frumoasei Elena, care nu ar fi părăsit nici o clipă palatul lui Menelau, ci cu totul altceva. Puteți afla ce anume, citind această fascinantă carte.

Adrian Irvin Rozei Secante românești.

Oradea, Duran's Press

Volumul este rezultatul câtorva decenii de muncă ale lui Adrian Irvin Rozei, care a adunat de prin toate colțurile lumii vești despre prezențele românești, artistice, științifice și literare, mai puțin cunoscute sau uitate, și le prezintă în *Secante românești*.

Adrian Irvin Rozei s-a născut la București în anul 1947, a studiat mai întâi la Institutul politehnic din București și, apoi, după stabilirea sa în Franța (1967), la École Nationale Supérieure des Mines din Saint Etienne. A lucrat la diferite societăți din Franța și Germania, între care în ultimii 30 de ani la grupurile petroliere ELF și TOTAL, unde s-a ocupat cu exportul de produse chimice în Europa, America și Orientul Mijlociu.

Începând cu anul 2000 colaborează la diferite periodice românești din Canada, Danemarca, Elveția, Australia, Noua Zeelandă, SUA și România. Colaborează la emisiunile postului de radio „România Internațional” cu reportaje și interviuri. Face parte din Societatea Arheologică, Științifică și Literară” din Béziers, una dintre cele mai vechi societăți savante din Franța.

Vorbește opt limbi. Iubește România, dar și Italia, colaborează la revista RO.AS.IT. SIAMO DI NUOVO INSIEME cu articole despre întâmplări italiene, apreciate de cititorii noștri.

Tinere talente. Ansamblul „Allegrìa”

Dobrogea, ca spațiu al conviețuirii multietnice, și-a câștigat cu prisosință titlul de *Europă în miniatură*, valențele multiculturale ale orizontului spiritual dobrogean amalgamându-se, în timp, într-un mozaic unic, având drept liant sentimentele de solidaritate, toleranță, înțelegere și respect reciproc, ale cărui componente sunt reprezentate de fiecare dintre noi. Astfel putem împărtăși cu toții bucuria sentimentului de unitate în diversitate, dar și datoria de a promova bunele tradiții, preceptele morale și respectul pentru cei ce ne-au fost străbuni, cultivându-le memoria.

În comuna Greci trăiește și muncește alături de români, comunitatea italienilor, considerată cea mai compactă din întreaga țară.

În anul 2001, din inițiativa profesoarei Viorica Barbato și a Otiliei Meragiu, reprezentant important al comunității italienilor din Greci, a luat ființă un ansamblu de cântece și dansuri, pe care l-au numit „Allegrìa”, cu intenția declarată de a conserva tradițiile acestei minorități.

S-a constituit, astfel, un grup de elevi entuziaști de la Școala generală din localitate, care cu dragoste și pasiune a adus pe scenă cântecele și dansurile italiene ale străbunicilor și bunicii lor. Componenta ansamblului se modifică odată la patru ani, prin înlocuirea elevilor din

clasa VIII-a care, în mod firesc, la absolvirea școlii, o părăsesc.

După plecarea profesoarei Viorica Barbato, ansamblul și-a continuat activitatea cu sprijinul unei foste eleve a școlii, Ecaterina Lungu, membră a grupului „Allegrìa”, care s-a ocupat de pregătirea copiilor împreună cu dna Otilia Meragiu. După multe ore de audiții, repetiții, întâlniri cu părinții pentru confecționarea costumelor tradiționale etc., rezultatele au început să apară. Ansamblul a început să fie invitat la tot mai multe evenimente culturale organizate la nivel județean, sau în alte localități din țară, dintre care menționăm: *Ziua Națională a Minorităților*, organizată la Tulcea (2002 – 2005; 2008 – 2009), *Festivalul obiceiurilor tradiționale* de la Sighișoara (2005), *Festivalul Internațional de folclor „Peștișorul de aur”*, Tulcea (2005), *Festivalul filmului interetnic*, Tulcea (2009, 2010),

Festivalul tradițiilor de Crăciun, București (2009).

În prezent, Ansamblul „Allegrìa” este format din 12 fetițe ambițioase care, cu multă seriozitate, se perfecționează în execuția dansurilor. Lista manifestărilor artistice în cadrul cărora ansamblul a evoluat anul acesta, este impresionantă: prezență la emisiunea „Voie bună tuturor” la TV Neptun, prezentarea obiectivelor turistice din Dobrogea de Nord la Casa Universitarilor din București, participare la emisiunea TVR „Dănutz SRL”, la Festivalul filmului interetnic de la Tulcea și Festivalul minorităților de la Sulina, emisiune la „Antena Satelor” etc.

Admirat de toți, sprijinit de puțini, Ansamblul „Allegrìa” aduce în fața publicului bucuria de a trăi, a cânta și a dansa, alături de alte etnii din România.

Prof. Aurelia Lungu
Școala Generală din Greci

Saga familiei

În a doua jumătate a secolului XV se îndrepta spre nordul Italiei un trimis al Romei, militar de carieră. Și pentru că venea de la Roma, localnicii i-au spus Romano, și pentru că s-a așezat în *borgo* Vals, Maniago, i-au zis **Romano Vals**. Apoi, sub influența dialectului friulan și a principilor germani care stăpâneau cetăți din zonă, i-au zis Roman Vals, iar altă ramură a familiei a luat numele de **Roman Boro** (după localitatea în care se așezase). Cert este că în registrele Parohiei din Maniago pe anii 1480-1490, figurează persoane cu aceste nume.

Salvatore Vals la Cimitirul italian din Cataloi

Cetățile Spilimbergo și Maniago erau conduse în acea vreme de principii germani, principii Colonna din rândul cărora s-au ales, ulterior, și unii dintre papii de la Roma. Deviza lor era *Colonna nec flector* (Coloana nu se pleacă).

Maniago este un oraș cu 40.000 de locuitori, situat la 60 km de Udine și la 80 km nord de Veneția, cunoscut în lumea întreagă drept *Città del coltellerie* (orașul cuțităriilor), cu mare tradiție în fabricarea cuțitelor din oțel inoxidabil, întrucât în vechime meșterii locali fuseseră meșteri sabrieri.

Nella seconda metà del 1400 si dirige al Nord Italia un tipo partito da Roma, militare di carriera. Poiché veniva da Roma, i locali lo chiamarono Romano (man de pretro); e siccome si stabilì nel borgo Vals, a Maniago, fu chiamato Romano Vals.

Poi, sotto l'influenza del dialetto friulano e dei principi tedeschi che comandavano i cittadini della zona, sono stati chiamati Roman Vals, e l'altro ramo della famiglia ha preso il nome di Roman Boro (per via della località del loro insediamento). Certo è che nel registro della parrocchia di Maniago per gli anni 1480-1490 figurano persone con questo nome.

Le cittadine di Spilimbergo e Maniago erano dominate a quei tempi da principi tedeschi, i principi Colonna tra i quali è stato eletto, dopo, anche un Papa a Roma. Il loro motto era Colonna nec flector (la Colonna non si piega).

Maniago è una cittadina con 40.000 abitanti, situata a 60 km. da Udine e a 80 km a nord di Venezia, conosciuta in tutto il mondo come la Città delle coltellerie, con una grande tradizione nella fabbricazione di coltelli in acciaio inossidabile, così come in passato gli artigiani locali erano stati forgiatori di spade.

Oggi a Maniago vivono solo più circa 400 famiglie Romano Vals.

*Dal 1880, stanchi delle vessazioni ai quali li sottoponevano i dominatori austriaci, molti tra i membri della famiglia Romano Vals e Romano Boro hanno preso la strada dell'emigrazione, orientandosi verso la Romania, avendo visto sulla stampa italiana annunci per la ricerca di lavoratori edili specializzati lanciata del Re Carol I. E così **Romano Vals** coi suoi tre figli: **Giovanni, Luigi e Sante** col loro cugino **Angelo Romano Boro** e con altri costruttori sono arrivati al Castello di Peleş, dove hanno lavorato fino al 1882. Quando sono terminati i lavori del castello, sono stati presi dall'imprenditore Ștefănescu e portati nella Dobrogea del Nord, a Iacobdeal, dove si stava aprendo una nuova cava di granito. Qui, ai piedi del monte, su richiesta dell'imprenditore, hanno costruito delle baracche. In una di queste baracche s'è improvvisata una chiesa per matrimoni e battesimi e una scuola.*

Le condizioni abitative erano primitive, per cui nell'anno 1886, quando s'è presentata l'occasione di

Romano Vals

Astăzi în Maniago mai trăiesc încă cca 400 de familii Romano Vals.

Pe la 1880, sătui de nedreptățile la care îi supuneau dominatorii austrieci, mulți dintre membrii familiilor Romano Vals și Romano Boro au luat calea pribegiei, îndreptându-se spre România, întrucât văzuseră în presa italiană anunțurile privind cererea de muncitori specializați în construcții, lansată de Regele Carol I. Așadar, **Romano Vals** cu cei trei fii ai săi: **Giovanni**, **Luigi** și **Sante** împreună cu vărul lor **Angelo Roman Boro** și cu alți constructori italieni au ajuns la Castelul Peleş, unde au lucrat până în 1882. După terminarea lucrărilor de la castel, au fost luați de antreprenorul Ștefănescu și duși în Dobrogea de Nord, la Iacobdeal, unde tocmai se deschisese o nouă exploatare de granit. Aci, la poalele muntelui, pe cheltuiala antreprenorului, li s-au construit locuințe (barăci). Iar într-una din aceste barăci s-au improvisat o biserică pentru nunți și botezuri și o școală.

Condițiile de locuit erau primitive, dificile, astfel că în anul 1886, când s-a ivit ocazia de a se muta la Greci (o localitate mult mai mare decât Iacobdeal și cu o carieră de granit mult mai importantă, deschisă mai recent la poalele Muntelui Țuțuianu), frații Romano Vals și vărul lor Angelo Romano Boro au cumpărat de la văduva turcului Bugir Memet un teren de 3,6 ha cu 2.000 de lei-aur. L-au împărțit în patru parcele egale pe care și-au ridicat case după modelul acelora din nordul Italiei (P+1 în formă de L), cu primul nivel din piatră cioplită și al doilea cu ancorări din cărămidă. Toți patru, fiind constructori profesioniști, au realizat o zidărie solidă, perfect echilibrată. La cutremurul devastator din 1940 au căzut toate casele din comuna Greci, mai puțin cele ale italienilor.

Dar cum stâlpul oricărei așezări omenești este biserică, la scurt timp după stabilirea la Greci, italienii au început demersurile pentru construirea unui astfel de lăcaș în localitatea lor. În acest sens, în august 1895 se trimite o primă scrisoare la Arhiepiscopia romano-catolică din București, prin care se cere ajutor pentru construirea unei biserici și, întrucât nu li s-a acordat, cei trei frați Romano Vals și Angelo Romano Boro au cedat o parte din

spostarsi a Greci (una località molto più grande di Iacobdeal e con una attività estrattiva molto più importante, aperta di recente ai piedi del monte Țuțuianu), i fratelli Romano Vals e il loro cugino Angelo Romano Boro hanno comprato dalla vedova del turco Bugir Memet un terreno di 3,6 ettari con 2.000 lei-oro. L'hanno diviso in quattro parti eguali e hanno alzato case secondo il modello che allora andava nel nord Italia (pianterreno + 1 p. in forma di L), col primo livello in pietra intagliata e il secondo con gli ancoraggi in mattone. Tutti e quattro, essendo costruttori professionisti hanno fatto una muratura solida e stabile. Il terremoto devastante del 1940 ha fatto cadere tutte le case di Greci, tranne quelle degli italiani.

Ma siccome il riferimento per l'insediamento di tutti gli uomini è la chiesa, poco tempo dopo essersi stabiliti a Greci, hanno fatto i primi passi per costruire una sorta di santuario nella loro località. In questo senso, nell'agosto 1895 si manda una prima missiva all'Arcivescovado (Arhiepiscopia) romano-cattolico a Bucarest, nella quale si chiede aiuto per costruire una chiesa, e siccome non gli fu accordato, tre fratelli Romano Vals hanno ceduto una parte della loro proprietà.

*Li si trova oggi la chiesa romano-cattolica di Greci, come ci ha testimoniato il nostro interlocutore, il signor **Salvatore Romano Vals**, uno dei discendenti della famiglia Romano Vals e attuale presidente della Comunità degli italiani in Dobrogea del Nord.*

I lavori di costruzione della chiesa sono iniziati nel 1896, ma i fondi raccolti dai locali non sono stati sufficienti e, nel dicembre 1910, è partita la seconda lettera di richiesta per l'Arcivescovado, nella quale si chiedeva un aiuto finanziario per terminare la chiesa. Questa volta l'Arcivescovado ha lanciato una raccolta di offerte e la chiesa è stata terminata e consacrata nel 1912, con patrona Santa Lucia (Sfânta Lucia), protettrice degli occhi delle persone,

La Saga della famiglia Romano Vals

proprietatea lor. Pe ea se află și astăzi biserica romano-catolică „Santa Lucia” din comuna Greci, după cum ne-a mărturisit interlocutorul nostru, dl **Salvatore Romano Vals**, unul din descendenții familiei Romano Vals și președintele actual al Comunităților de italieni din Dobrogea de Nord.

Lucrările de construire a bisericii au început în 1896, dar fondurile adunate de la localnici n-au fost suficiente și, în decembrie 1910, a pornit o a doua scrisoare către Arhiepiscopie, prin care se cerea sprijin financiar pentru terminarea bisericii. De data aceasta, Arhiepiscopia a organizat o chetă de caritate și biserica a fost terminată și sfințită, în august 1912, cu hramul Santa Lucia (Sfânta Lucia), protectoarea luminii ochilor, protecție atât de necesară pentru cioplitorii în piatră, meserie pe care o practicau majoritatea locuitorilor din Greci (cca 2.000). În ce privește școala, aceasta își desfășura activitatea în cadrul bisericii, diplomele obținute după absolvire fiind recunoscute de statul italian. Școala italiană funcționează și acum ca școală parohială, dar atestatele ei nu sunt recunoscute de nimeni.

Dar să ne întoarcem la familia lui Salvatore Romano Vals. Bunicul acestuia, **Angelo Romano Vals**, s-a născut în 1887 la Iacobdeal și a fost botezat la Brăila, unde era cea mai apropiată biserică romano-catolică. A lucrat toată viața în cariera de granit. În 1913 a primit și cetățenia română, a fost înrolat în Armata Română, luptând la Mărășești în timpul Primului Război Mondial. În 1914 i se naște un fiu, **Giuseppe Vals** (începând cu el dispăre din componența numelui – Romano – întrucât nu era în uzanța locului să ai două nume de familie), care va locui toată viața în comuna Greci, dar va lucra ca cioplitor în piatră pe toate șantierele de construcții din Regat: la Constanța (toată piatra de la Cazinou și faleză este lucrată de cioplitorii de la Greci), la Giurgiu, la București (Banca Națională a României), la Bicăz etc.

Salvatore Vals este fiul său, care știe ca nimeni altul istoria italienilor de pe aceste meleaguri, care iubește munții și pădurile Dobrogei, drept pentru care s-a făcut inginer silvic, meserie pe care o stăpânește și o practică cu pasiune.

Salvatore își amintește că străbunicul, bunicul și tatăl său se îmbrăcau în portul lor italianesc de

protezione tanto più necessaria per gli scalpellini in pietra, mestiere praticato dalla maggioranza degli abitanti a Greci (circa 2.000). Per quanto riguarda la scuola, la si è fatta all'interno dell'organizzazione della chiesa, ottenendo che i diplomi conseguiti venissero riconosciuti dello Stato italiano. La scuola italiana funziona ancora oggi come scuola parrocchiale, ma i suoi diplomi non sono riconosciuti da nessuno.

*Ma ora torniamo alla famiglia di **Salvatore Romano Vals**. Suo nonno, Angelo Romano Vals, nato nel 1887 a Iacobdeal fu battezzato a Brăila, dove c'era la più vicina chiesa romano-cattolica. Ha lavorato tutta la vita nelle cave granito. Nel 1913 ha preso la cittadinanza romena, è stato arruolato nell'esercito romeno combattendo a Mărășești al tempo della Prima Guerra Mondiale. Nel 1914 gli nasce un figlio, **Giuseppe Vals** (a cominciare da lui sparisce la componente del nome – Romano – siccome non era usanza del luogo portare due cognomi), il quale abiterà tutta la vita nel comune di Greci, ma lavorerà come scalpellino e tagliapietra in tutti i cantieri edili del Regno: a Constanza (tutta la pietra del Casino e del lungomare è lavorata dagli scalpellini di Greci), a Giurgiu, a Bucarest (Banca Nazionale Romena), a Bicăz etc.*

***Salvatore Vals** è suo figlio, che conosce come nessun altro la storia degli italiani di queste parti, che ama i monti e i boschi della Dobrogea, ragion per cui s'è fatto ingegnere forestale, mestiere che padroneggia e pratica con passione.*

*Salvatore si ricorda che suo bisnonno paterno si vestiva con gli abiti tradizionali italiani dei luoghi di origine. Portavano pantaloni e gilet di velluto, camicie bianche senza colletto, in inverno cappello di velluto con copriorecchie per quando tirava vento. Avevano i loro sarti italiani che confezionavano abiti maschili, e le sorelle **Iattoni – Vidia e Gigica** – facevano abbigliamento per donne e bambini.*

Gli italiani mantenevano le tradizioni degli avi. Mantenevano le festività: Martedì Grasso (Lăsata secului), San Giuseppe (Sf. Iosif), Santa Maria Maggiore (Sf. Maria Mare) e soprattutto Santa Lucia (Sf. Lucia).

Mangiavano tradizionale, obbligatoriamente con minestrone, pastasciutta, salami italiani, parmigiano

acasă. Purtau pantaloni și jileci de velur, cămăși albe fără guler, iarna berete de velur cu clape pe care le lăsau peste urechi când bătea vântul. Aveau croitorii lor italieni care lucrau hainele bărbătești, iar surorile **Iattoni – Vidia și Gigica** – făceau îmbrăcămintea pentru femei și copii.

Italianii păstrau tradițiile strămoșești. Țineau sărbătorile: Martedì grasso (Lăsata secului), San Giuseppe (Sf. Iosif), Santa Maria Maggiore (Sf. Maria Mare) și, mai ales, Santa Lucia (Sf. Lucia). Mâncau tradițional, neapărat cu minestrone, pastasciutta, salami italieni, parmiggiano și primăvara, în lunile cu „r”, picioare de broască. Sigur că odată cu trecerea anilor obiceiurile italienești s-au amestecat cu cele românești și s-au completat reciproc, încât astăzi nu găsești nici un etnic italian în România care să nu facă sarmale sau ciorbă. Și nici un român care să nu comande pizza.

Din miile de italieni trăitori altă dată în comuna Greci, au mai rămas astăzi 120 de persoane. Ceilalți s-au răspândit prin țară – pe la Tulcea, Galați, Brăila, Constanța, Brașov, București - sau, după 1990, au plecat la lucru în Italia, Germania și chiar peste ocean.

Cu toate acestea, la Greci mai sunt încă mulți din neamul **Vals** sau **Boro, Saviolli, Bertig, Sachetti, Bellotto, Iattoni**. De altfel, chiar noul primar din Greci, **Sorin Vals** (nepotul lui Salvatore), un tânăr destoinic în care și-au pus speranța consătenii săi, face parte din povestea noastră. Dar despre el vom scrie altă dată.

Gabriela Tarabega

e in primavera, nei mesi con la "r", le zampe delle rane.

Certamente poi col passare degli anni le usanze italiane si sono mescolate con quelle romene, e si sono completate reciprocamente, tanto che oggi non trova nessun italiano in Romania che non sappia fare le sarmale o la ciorba. E parimenti nessun romeno che non ordini la pizza.

Delle migliaia di abitanti italiani di una volta a Greci, sono rimaste oggi 120 persone. Gli altri si sono dispersi per la nazione, in Tulcea, Galați, Brăila, Constanza, Brașov, București – o, dopo il 1990, sono andati a lavorare in Italia, Germania e anche oltre oceano.

Con tutto ciò a Greci ci sono ancora molti con nome Vals o Boro, Saviolli, Bertig, Sachetti, Bellotto, Iattoni. Per questo, chiaramente il nuovo sindaco di Greci, Sorin Vals (nipote di Salvatore), un degno giovanotto nel quale sono riposte le speranze dei suoi concittadini, fa parte della nostra storia. Di lui scriveremo un'altra volta.

**Traducere în limba italiană:
Gregorio Pulcher**

**Salvatore Vals la podul
construit de V.A. Sachetti în
comuna Cerna, Tulcea**

Cartoline dal

L'Italia, tutta l'Italia, ogni estate brucia, e le statistiche dimostrano in modo drammatico che ogni anno è sempre peggio, con una devastazione generalizzata di un patrimonio di verde che è agghiacciante (anche se la parola sembra paradossale, dato l'argomento). Colpa dell'uomo, nella quasi totalità dei casi, e colpa della mancata prevenzione. Perché questi criminali lo fanno? Per pura criminalità, o per ridurre i boschi a terreno da pascolo, o per consentire l'edificabilità del terreno, sebbene vi sia una legge che vieta l'edificabilità di una superficie incendiata. Ma si sa: in Italia trionfa anche l'abusivismo edilizio.

Secondo i dati, ancora provvisori, forniti dal **Corpo forestale dello Stato**, dal 1 gennaio al 12 agosto 2012 il numero dei roghi è aumentato di circa il **79%** rispetto all'anno precedente, con 5.375 incendi boschivi divampati dall'inizio dell'anno.

Risulta in aumento anche la superficie totale percorsa dalle fiamme, che cresce di circa il **104% rispetto al 2011**. E nessuna regione si salva, da Nord a Sud. A cavarsela peggio nel 2012, a causa

Italia, întreaga Italie, în fiecare vară ia foc, iar statisticile demonstrează dramatic că de acum, cu fiecare an, va fi tot mai rău, o distrugere generală a unui patrimoniu verde, care te îngheață (chiar dacă cuvântul folosit pare paradoxal, dat fiind subiectul în discuție). Din cauza omului, aproape în toate cazurile, cât și din cauza lipsei de prevenție. De ce fac asta acești criminali? Din plăcerea de a distruge? sau pentru a face din păduri pășuni, sau pentru a permite ca terenurile să poată deveni construibile, chiar dacă există o lege care interzice construirea pe o suprafață de teren obținută în urma unei incendieri? Da: În Italia triumfă și construirea abuzivă.

*Din datele încă provvizorii, furnizate de **Autoritatea de Stat pentru Păduri**, de la 1 ianuarie până la 12 august a.c., numărul incendiilor forestiere a crescut cu 79% față de anul trecut, respectiv cu 5.375 de incendii.*

*Tot din aceste date rezultă și creșterea suprafeței totale parcurse de flăcări, cu cca **104% față de 2011**. Și de la nord la sud, nu scapă nici o regiune. Din cauza secetei au dus-o și mai rău în 2012 unele regi-*

“Bel Paese”

della siccità, sono alcune regioni settentrionali (Lombardia, Liguria, Piemonte, Friuli Venezia Giulia) e centro-meridionali (Toscana, Campania, Calabria, Lazio, Basilicata), dove si è verificato un aumento del **130%** rispetto alla media del periodo.

In Sicilia, dove la situazione è critica, non si ha ancora una stima precisa.

La più estesa superficie boscata colpita dal fuoco è in Puglia (6.384 ettari). Seguono la Calabria (4.263), il Lazio (3.456), la Sardegna (3.314), la Basilicata (2.960), la Campania (2.760), il Piemonte (2.200), la Toscana (1.812), l'Umbria (1.270), la Lombardia (1.182), la Liguria (1.069), l'Abruzzo (911), il Friuli Venezia Giulia (749), il Molise (577), l'Emilia Romagna (313), il Veneto (204), le Marche (93), la Valle d'Aosta (53), il Trentino Alto Adige (50).

Nel 2012 i comandi territoriali del Corpo forestale dello Stato hanno denunciato 295 persone per il reato di incendio boschivo. Un numero enorme, ma non tutti sono stati “presi”, e in Italia, criminalmente, continuiamo a devastare il più bel paesaggio del mondo, a distruggere il “Bel Paese”.

*uni din nordul țării (Lombardia, Liguria, Piemonte, Friuli Venezia Giulia) și cele central-sudice (Toscana, Campania, Calabria, Lazio, Basilicata), unde s-a înregistrat o creștere cu **130%** față de media acestei perioade. În Sicilia, unde situația este critică, nu s-a făcut încă o estimare exactă.*

Suprafața de pădure cea mai întinsă lovită de foc este în Puglia (6.384 ha). Urmează Calabria (4.263), Lazio (3.456), Sardinia (3.314), Basilicata (2.960), Campania (2.760), Piemont (2.200), Toscana (1.812), Umbria (1.270), Lombardia (1.182), Liguria (1.069), Abruzzi (911), Friuli Venezia Giulia (749), Molise (577), Emilia Romagna (313), Veneto (204), Marche (93), Valle d'Aosta (53), Trentino-Alto Adige (50).

În 2012 comandamentele teritoriale ale Autorității de Stat pentru Păduri au denunțat 295 de persoane pentru infracțiunea de incendiere a pădurilor. Un număr enorm, însă nu toate aceste persoane au fost prinse, și astfel în Italia, în mod criminal, continuăm să devastăm cel mai frumos peisaj din lume și să distrugem il „Bel Paese” (Frumoasa Țară).

L'Italia duale: tra conservazione

Ho sempre pensato all'Italia un pò come a un Giappone delle nostre parti: tradizionale e assieme moderno. Superstizioso e scientifico (tra San Gennaro ed Enrico Fermi) tecnologico e artigianale (tra la Ferrari e i carretti siciliani), sociale e individualista (tra i Santi e i clan mafiosi), laico e cristiano (tra i comunisti e il Papa). Questo paragone è forse un pò esagerato, ma un famoso sociologo scrisse che l'Italia è condannata a rimanere un Paese diviso a metà tra chi cerca il bene comune e chi cerca solo il proprio interesse personale, cioè metà "buono" e metà "cattivo". La nostra storia sembra indicarlo chiaramente. Astrologicamente si potrebbe parlare di un Paese nato sotto un segno doppio: Gemelli? Bilancia? Pizza e Polenta? Barolo e Passito?

Oggi com'è l'Italia? Nonostante i mezzi di comunicazione strabordanti /trasbordanti e imperanti che tendono a livellare tutto, questa dualità italiana è rimasta. Dualità nei cuori, intima, e non esteriore. Oggi le differenze esteriori sono molto ridotte. Quel che colpisce, rispetto per esempio alla Romania, è l'uniformità nel vestire e nell'agire delle ultime generazioni italiane.

Nell'intimo però l'Italia non è né uniforme né semplice da capire. La "vecchia" Italia fatta di sviluppo ininterrotto, di partiti politici chiusi, di speculazione, di

M-am gândit întotdeauna la Italia ca la o Japonie de prin părțile noastre: tradițională și, în același timp, modernă. Găsești în același loc superstiție și știință (Sfântul Gennaro laolaltă cu Enrico Fermi), tehnologie și artizanat (Ferrari și căruțele siciliane), socialism și individualism (sfinții și clanurile de mafioți), laic și creștin (comuniștii și Papa). Această comparație e poate puțin exagerată, dar un sociolog renumit a scris la un moment dat că Italia e condamnată să rămână o țară împărțită între cine caută binele comun și cine își urmărește doar interesul personal, adică o țară pe jumătate „bună” și pe jumătate „rea”. Istoria noastră pare a spune același lucru. Din punct de vedere astrologic se poate vorbi de o țară născută între două semne: gemeni sau balanță? pizza sau mămăligă? Barolo (vin piemontez) sau Passito (vin sicilian)?

Cum este astăzi Italia? În ciuda existenței prea multor mijloace de comunicații dominante care tind să uniformizeze tot, această dualitate a rămas. Dualitate în inimi, intimă, și nu în exterior. Astăzi diferențele exterioare sunt foarte reduse. Ceea ce atrage atenția, în comparație cu România, spre exemplu, este modul uniform de a se îmbrăca și de a se comporta al ultimelor generații italiene.

În intimitate, însă, Italia nu e nici uniformă, nici ușor de înțeles.

Santo Stefano di Sessanio —
se spune că este cel mai
pitoresc sat din întreaga
Italia

e cambiamento

finanza, di cementificazione, di abuso di automobili, strade e idrocarburi, di corruzione, è arrivata a un limite insostenibile, e il nostro limitato territorio e le povere risorse gridano al soccorso.

In Italia sta crescendo l'esigenza di un nuovo stile di vita. Si può obiettare che tutto il mondo occidentale sta vivendo la stessa crisi. Questo è senz'altro vero. Ma... ma gli italiani la stanno vivendo proprio nel mezzo, tra moderno e antico, nello scontro tra alta finanza e artigianato, tra grattacieli e vecchie cascine, tra Est e Ovest, tra Nord e Sud, tra emigrazione e immigrazione, tra le multinazionali e la piccola impresa. Ancora una volta ci troviamo proprio nel mezzo tra opposti che convivono.

L'esperienza quotidiana è che chi cerca lavoro non lo trova, chi ha avuto il benessere se lo vede sfuggire di mano rapidamente, i pensionati devono mantenere i figli all'infinito senza prospettiva di vederli sistemati, i SUV si fanno sempre più aggressivi sulle strade, ognuno si chiude dentro il proprio piccolo egoismo e il famoso senso di aiuto reciproco degli italiani sta scomparendo. La distanza tra politica e persone si allarga paurosamente, le banche si stanno rapidamente mangiando il sogno italiano: la casa di famiglia e i risparmi.

Però... però l'Italia non è tutta da buttare. Siamo tra i Paesi al mondo che più sta sviluppando le energie rinnovabili "pulite", a costo di molti sforzi. In Italia si continua a ricerca il Bello in tutti i campi, a fare tendenza nella moda, in gastronomia ecc. In Italia non è mai cessata la lotta giudiziaria alla corruzione e alle organizzazioni criminali. In Italia gli stranieri di ogni etnia vengono accolti e rispettati. In Italia il servizio sanitario è tra i migliori al mondo grazie all'impegno personale di medici e paramedici. Tutto questo non in modo totale, ovviamente, ma molto meglio che altrove.

Ma intanto la vita va avanti tra timori, speranze, buoni propositi e furbizie, e dal di fuori sembra che in fondo grandi problemi non ci siano.

All'inizio del prossimo anno ci saranno probabilmente (il condizionale è d'obbligo) le elezioni. Cambierà qualcosa? Sappiamo che l'elettorato estero è tendenzialmente conservatore, e sogna un'Italia "come ai bei tempi che furono". Quell'Italia non c'è più da un pezzo, e ora si tratta di fare un altro passo avanti.

Gli ultimi 20 anni non ci hanno certo portato una buona immagine come italiani. Sentirmi ripetere: "Italiano? Mafia! Berlusconi!" da tutti i romeni negli ultimi anni non è stato divertente.

È chiaro che stare a guardare, oggi come oggi, non è una buona soluzione. Qualunque strada prenda l'Italia dovrà essere socialmente coraggiosa, e questa è una delle cose che manca agli italiani.

Italia „veche” construită prin dezvoltare continuă, prin partide politice închise, prin speculație, prin finanțe, prin cimentarea oricărui spațiu, prin abuz de automobile, străzi și hidrocarburi, prin corupție, a ajuns la o limită care nu mai poate fi suportată, iar teritoriul în sine limitat, cu resurse puține, strigă după ajutor.

Italia cere din ce în ce mai mult un nou stil de viață. Se poate obiecta spunând că toată lumea occidentală trăiește aceeași criză. Desigur, este adevărat. Dar... dar italienii sunt prinși la mijloc între modern și antic, între speculații financiare și micul artizanat, între zgârie-nori și casele de la țară. Între est și vest, între nord și sud, între emigrare și imigrare, între multinaționale și micile întreprinderi.

Încă o dată ne găsim chiar la mijloc între lucruri care se opun și lucruri care conviețuiesc.

Experiența cotidiană arată că cine caută un serviciu, nu îl găsește, cine a avut bunăstare o vede scăpându-i printre degete cu rapiditate, pensionarii trebuie să-și susțină copiii la infinit, fără perspectiva de a-i vedea la casa lor, SUV-urile sunt din ce în ce mai agresive pe străzi, fiecare se închide în micul egoism propriu și cunoscutul spirit de ajutor reciproc al italienilor dispare treptat. Distanța între politică și oamenii de rând se mărește în mod alarmant, băncile devorează treptat visul italian: casa familiei și economiile.

Roma modernă

Italia duală: între conservatorism și schimbare

LUGLIO-NOVEMBRE 12

Gente d'Italia Italiani de azi

Per tornare al nostro argomento principale, si può dire che sono secoli ormai che il nostro Paese sta al confine tra il modo di vivere rivolto al sociale e quello rivolto al piccolo gruppo chiuso, famiglia o clan che si voglia chiamare. Qual è meglio? A mio parere, oggi in Italia dobbiamo porre più attenzione al lato sociale, senza però perdere la capacità di contatto col prossimo.

Il futuro ci aprirà le porte su infiniti contatti a tutti i livelli, e il confronto dovrà essere pacifico e rispettoso.

La nostra capacità tutta italiana di adattamento, unita alla nostra buona volontà, potranno forse farci trovare un buon "modus vivendi" a questi nuovi e imponenti dualismi che abbiamo all'orizzonte.

Potremo salvarci ancora una volta, come dopo la Seconda Guerra, o invece ricadremo in un nuovo medioevo come dopo il Rinascimento? Non lo possiamo sapere. L'unico augurio che faccio a tutti gli italiani è di aprirsi al nuovo mondo che sta arrivando con cuore aperto, spirito di fratellanza e buona volontà.

Se vivremo meglio o se al contrario dovremo rinunciare a qualcosa, non importa, l'importante è che si mantenga la visione positiva della vita, che si sia pronti a scherzare anche sui problemi, e soprattutto che si sia sempre pronti ad aiutarci gli uni con gli altri, allora, come si diceva una volta, "mal comune, mezzo gaudio".

Gregorio Pulcher

Dar... dar Italia nu e toată de lepădat. Suntem una dintre țările lumii care dezvoltă cel mai mult energiile regenerabile „curate”, cu prețul multor eforturi. În Italia se continuă căutarea frumosului în toate domeniile, în crearea trendurilor în modă, în gastronomie etc. În Italia nu a încetat niciodată lupta judiciară împotriva corupției și împotriva organizațiilor criminale. În Italia străinii de orice etnie sunt primiți și respectați. În Italia serviciul sanitar este printre cele mai bune din lume datorită implicării personale a medicilor și paramedicilor. Toate acestea, nu la superlativ, dar mult mai bine decât în alte locuri.

Între timp, viața merge înainte cu frică și cu speranță, cu intenții bune, dar și cu înșelăciuni, și din exterior pare că, de fapt, problemele nu sunt chiar așa de mari.

La începutul anului viitor se vor organiza, probabil (dubiul e obligatoriu), alegerile. Se va schimba ceva? Știm că electoratul din străinătate tinde să fie conservator, și visează o Italie „ca pe vremuri”. Acea Italie nu mai există de ceva timp, și acum trebuie făcut un alt pas înainte.

Ultimii 20 de ani nu ne-au creat, desigur, o imagine bună ca italieni. Auzind reacția tuturor românilor: „Italian? Mafia! Berlusconi!”, nu a fost amuzant pentru mine.

E clar că a rămâne pasiv în ziua de azi nu e o soluție. În oricare direcție va merge, Italia va trebui să fie curajoasă din punct de vedere social, și asta e o calitate care le lipsește italienilor.

Întorcându-ne la tema principală abordată, se poate spune că deja sunt secole de când țara noastră este la granița dintre un fel de-a trăi, îndreptat către social, și altul al grupului restrâns pe care îl putem numi familie sau clan. Ce e mai bine? După părerea mea, astăzi, în Italia trebuie să acordăm mai multă atenție laturii sociale, fără a pierde însă legătura cu aproapele.

Viitorul ne va deschide porți către legături infinite pe toate planurile și confruntarea va trebui să fie pașnică și respectuoasă.

Capacitatea specific italienească de adaptare, unită cu bunăvoința, ne va ajuta poate să găsim un „modus vivendi” în fața acestor noi și impunătoare dualisme care se întrezăresc la orizont.

Ne vom putea salva încă o dată, ca după al Doilea Război Mondial, sau vom cădea într-un nou Ev Mediu, ca după Renaștere? Nu avem cum să știm. Singurul lucru pe care îl doresc tuturor italienilor este să aștepte noua lume cu inimile deschise, cu spirit de fraternitate și bunăvoință.

Dacă vom trăi mai bine, sau, din contră, dacă va trebui să renunțăm la ceva, nu contează, important însă este să se păstreze atitudinea pozitivă față de viață, să putem face haz de necaz și, mai ales, să fim gata să ne ajutăm reciproc așa cum se spunea odată – „mal comune, mezzo gaudio”. „răul împărțit, e pe jumătate bucurie”.

Întoarcere în timp. Ligiu Forgiarini

Ligiu Forgiarini din Iași este descendentul unei vechi familii de etnici italieni, al cărei prim sosit în România a fost **bunicul Pietro Forgiarini**. Acesta, om destoinic, autodidact, înainte de a se fi stabilit în orașul – inimă a Moldovei, lucrase împreună cu fratele său **Francesco**, prin Banat. Ambii, antreprenori cu atestat, erau concomitent și proiectanți și executanți, dar odată cu venirea comuniștilor, au ajuns zidari, la început chiar sezonieri. Mai târziu și-au adus și familiile. În Iași au locuit pe strada, supranumită azi Forgiarini, într-o casă în stil italianesc, pe sistem *patio*, având curte interioară și fântână arteziană.

Bunicul Pietro s-a născut în 1880 și a fost căsătorit de două ori. După decesul primei soții, de la care au rămas două fete, s-a recăsătorit cu **Maria**, tot italiancă, ba chiar, urmând tradiția, fostă cumnată (soră a soției). Din această căsătorie au rezultat trei copii, tot fete, așa că familia număra acum 5 fiice – Gina, Amelia, Caterina, Ana și, singura care mai este în viață, Olga. Destinul lor este legat de vremurile turburi în care au trăit, vremuri marcate de război și de perioada postbelică, plină de restriște. Suficient de edificatoare poate fi chiar și o succintă referire la doar trei dintre surori. **Gina** a cunoscut în timpul războiului un italian, s-au căsătorit și s-au întors în Italia. Copiii lor – o fată și un băiat de vreo 60 și respectiv 55 de ani. **Amelia** și-a întâlnit viitorul soț, maistru militar, tot în timpul războiului. Căsătorii, s-au stabilit în București, având un fiu, azi de 71 ani. **Caterina**, mama lui Ligiu Forgiarini, s-a căsătorit în 1948 cu românul Constantin Pârlog, după întoarcerea acestuia din prizonierat. Cununați de însuși consulul Italiei la Iași, Giovanni Forgiarini, de altfel văr al Caterinei, au avut parte de o nuntă cu fast, cu singurul automobil existent la acea dată în localitate. Dar imediat după eveniment, Giovanni Forgiarini a plecat în Italia, dat fiind că Legația italiană din România se afla sub un adevărat asediu al autorităților comuniste, care le desființa consulatele, unul după altul.

Primele două generații ale neamului Forgiarini au îmbrățișat aceeași profesie – de constructor, lucrând, alături de alți italieni, la ridicarea unor

importante edificii, dintre care numai în Iași, la Facultatea de Medicină, Spitalul Sf. Spiridon, Institutul Agronomic, Universitatea „Al.I. Cuza”, ca și la multe biserici, la Sf. Nicolae sau la Mănăstirea Bârnova.

Acasă se păstrau deprinderile moștenite; nevestele lucrau în gospodărie, găteau minestrone și alte felurite bucate cu fasole, mac, varză, făceau mămăligă și „mește” (un fel de cir), ca și „usinteke” (din ouă fierte, apoi tăiate și călite, presărate cu sare, piper, usturoi, pătrunjel).

Ligiu Forgiarini, inginer constructor, pasionat de meseria sa, a lucrat la diverse construcții, depozite de cereale, bazine pentru epurarea apei din Iași ș.a. Este tată a două fiice și bunic al lui Renato, în vârstă de 4 ani.

De curând, Ligiu Forgiarini și-a schimbat numele de familie în favoarea celui italianesc, spre cinstire a înaintașilor și a țării lor de origine, dar și a lui, deopotrivă. Din aceleași rațiuni, una dintre fiice a căpătat recent dublă cetățenie, română și italiană.

Elena Bădescu

O poveste de

Viața însăși e povestea pe care ne-o spunem în fiecare zi. Toate încep cu „A fost odată...” Orice întoarcere în timp e nostalgică.

Sunt descendentă a unei familii de italieni cu blazon și voi încerca să recompun **istoria familiei Teruzzi**.

Giorgio Teruzzi

Originari din Brugherio, provincia Monza, Lombardia, **bunicii mei Silvestro și Charitina** au plecat, în căutarea unui frate de-al bunicului dispărut pe Frontul de Est, alăturându-se pietrarilor, constructorilor și altor lucrători, conaționali de-ai lor, care se îndreptau spre România, unde sperau să-și găsească de muncă. (Mulți dintre aceștia au rămas în Transilvania ca lucrători la drumuri și poduri).

Deși simțeau chemarea ținuturilor de peste Prut, unde presupuneau că ar fi Rudolpho, Silvestro s-a stabilit la Suceava. A plecat apoi cu alți meșteri la Fălticeni. Aici era o comunitate mică, alcătuită din familiile Monguzi, Spotti, Moruzzi. Toți au stat cu cetățenie italiană până în 1953. N-au mai plecat.

Fiica lor, Maria, a simțit tot

timpul că Italia e patria sa. A vizitat-o ca turistă împreună cu mama sa, Charitina și fiicele sale. Au stat în casa bătrânească, ce încă mai există. În ea locuiește un văr al mamei, Gianino Teruzzi. Toată familia se regăsește în fotografii. Casa e ca un muzeu.

Suntem convinși că identitatea nu poate fi pierdută.

Strănepotul lui Silvestro, Hristea, militar în Italia, continuă tradiția familiei.

Sofica Butnaru

Familia Teruzzi, 1951

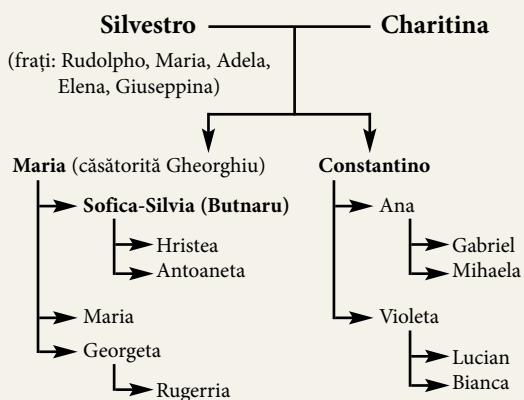

viață

Blazonul familiei Teruzzi

ARBORELE GENEALOGIC AL FAMILIEI TERUZZI:

Trăiesc încă trei veri primari ai Mariei din familia **Teruzzi**: Egidio, Giannino, Rita, veri de gradul doi și trei veri primari din familia **Maino**: Carla, Benvenuta, Giovanni. Familiile Ferrario, Maino, Passani, Peragoni, Teruzzi locuiesc în Brugherio, Bresso, Monza, Como, Brescia, Verghera.

Italia. Întâlnire verilor

Sofica Butnaru

Maria cu mama Charitina

Maria cu mama Charitina în Italia, 1973

Mărturia unui italian gălățean

Familia Traian Dell'Agnolo:
Traian, Andreea, Roxana,
Ilinca

Bunicii din partea tatălui, **Basilio Dell'Agnolo** din Targo și **Giovanna Francisca** din Torino, au venit în România la sfârșitul anilor 1800 și s-au stabilit la Constanța, unde se și cunoscuseră.

Bunica a fost casnică, iar bunicul constructor de poduri și

șosele, diguri, tunele și construcții civile. A lucrat, printre altele, la construirea digului și farului de la Mangalia, a Podului Anghel Saligny de la Cernavodă.

Din căsătoria lor au rezultat nouă copii: Alessandro, Stefano, Constantino, Giuseppe, Aurelia, Tudose, Giorgina, Victoria și Maria. Fetele au fost casnice, iar frații constructori, ca și bunicul, cu excepția lui Alessandro, tatăl meu (n. 1907), care a fost meșter mecanic.

Dintre frații tatei, Tudose a fost singurul care a făcut armata și care a luptat pe front în cel de-al Doilea Război Mondial. Ceilalți au fost scutiți, datorită faptului că erau supuși străini și nu erau obligați să facă armată sau să meargă pe front, fiind reprezentați numai de unul dintre frați.

Alessandro s-a căsătorit cu Maria Bondarencu și au avut patru copii – Maria, Basilia, Ecaterina și pe mine, Traian.

În vremea aceea, comunitatea italienilor din Constanța avea o viață foarte activă, dispunea de multe posibilități materiale, astfel că surorile mele Maria și Basilia au urmat grădinița și școala italiană în condiții excepționale. Aveau asigurat gratuit transportul, trei mese pe zi, îmbrăcăminte și încălțăminte, rechizitele școlare, iar de sărbă-

tori, când copiii prezentau programe artistice, primeau în dar câte un săculeț cu de toate.

Au venit anii grei ai războiului, când legea nu admitea încadrarea în muncă a cetățenilor străini, decât într-o anumită proporție față de populația majoritară. În 1940 însă, tata, care lucrase ca meșter mecanic la Astra Română și la o țesătorie, atinsese un asemenea nivel de profesionalism, încât a fost agreat de o firmă din Mangalia, care-i oferea un venit tentant și locuință. În noul oraș, unde ne-am mutat, viața familiei devenea mai prosperă cu fiecare zi, tot datorită tatălui care, solicitat de o serie de meșteri sau grădinari pentru a le repara utilajele, devenise cunoscut în toată Dobrogea și remunerat aproape regește.

În anul 1948, cei din neamul Dell'Agnolo au hotărât plecarea în Italia și chiar s-au stabilit la Milano. Mai puțin familia mea, tata răzgândindu-se în ultima clipă, pe motivul că are copii mari cărora nu vrea să le strice rostul. Și totul a fost bine, până în 1952, când autoritățile comuniste au procedat la expulzarea tuturor familiilor cu cetățenie străină. Astfel, deși părinții mei nu făcuseră nici un fel de politică, ne-am trezit trimiși cu domiciliu forțat la Tecuci. Anii

Familia Traian Dell'Agnolo:
Traian, Ilinca, Roxana,
Andreea

Fiicele lui Alessandro Dell'Agnolo: Maria și Basilia

Ecaterina Dell'Agnolo-Dumitrașcu

Tudose Dell'Agnolo, dispărut pe front

Familia Alessandro Dell'Agnolo: Basilia, Traian, Ecaterina, Gheorghe (ginere), Maria, Costel (cumătru), Liliana (nepoată), Maria, Costel (nepot), Alessandro

petrecuți aici au fost unii de coșmar, am fost mutați în diverse locuințe, din ce în ce mai insalubre, până am ajuns într-un grajd, iar tata abia reușea să ne întrețină dintr-un salariu de mizerie.

În 1956 am căpătat cetățenie română și ni s-a ridicat domiciliul forțat.

Între timp, sora mea cea mare, Maria, s-a căsătorit și s-a înapoiat la Mangalia, unde locuiește și acum. Are patru copii și mai mulți nepoți. Este pensionară.

Sora cea mijlocie, Basilia, a lucrat la Tecuci, la Întreprinderea de Foraje, apoi la București, la Întreprinderea de Electricitate. Locuiește tot în Mangalia, unde s-a mutat după pensionare. Ecaterina, sora cea mică, după absolvirea Școlii Speciale de Cinematografie din București, a lucrat la Studioul de Cinematografie Buftea. A obținut și un atestat de interpret de muzică ușoară, în baza căruia s-a angajat la Teatrul de Revistă din Deva, iar după căsătoria cu Ioan Dumitrașcu, inginer din Ministerul Energiei Electrice, s-a transferat la Teatrul Tănase din București. În anul 1966 au plecat într-o excursie în Jugoslavia, au trecut ilegal în Italia, unde au cerut azil politic. După o perioadă de lagăr și peregrinări prin mai multe țări europene au ajuns în Canada, la

Toronto, unde s-au realizat, ea în viața muzicală, iar soțul ei în cea politică, ajungând chiar membru în Parlamentul canadian.

În ce mă privește, mi-am continuat clasele primare la Tecuci, unde numai grație nobleței profesorului de matematică și fizică și pregătirii mele, venind dintr-o școală cu mult superioară, am reușit să scap de repetenția pe care mi-o pregătise conducerea școlii, dat fiind statutul familiei mele, ba chiar în anul următor, în clasa a VII-a, au fost nevoiți să-mi dea premiul I.

La terminarea școlii, deoarece Tecuci-ul nu-ți putea oferi decât liceul, evident, inaccesibil celor ca mine, am solicitat organelor de stat să-mi permită să merg la București la o școală profesională, în realitate, eu înscriindu-mă tot la Școala Specială de Cinematografie pe care o urmaseră și surorile mele. După absolvire am fost repartizat șef secție raională în raionul Tecuci, unde era și părinții, însă după numai câteva luni, în ianuarie 1959 am fost luat în armată. După terminarea stagiului militar, la Timișoara, am cerut să fiu repartizat într-un alt raion, unde doream să nu fiu cunoscut de nimeni, pentru a putea urma o facultate. Dar chiar înainte de începerea examenului de admitere la Facultatea de

Electronică din Iași, la care mă înscriesem, mi s-a comunicat că nu am dreptul să particip la examen, fără a mi se da vreo explicație.

În 1962 m-am căsătorit cu Ilinca Ionescu, din Spineni, județul Olt, care după ce terminase

Frații lui Alessandro Dell'Agnolo: Constantino, Maria, Aurelio, Victoria și Giuseppe

La nunta verișoarei Liliana

În casa mătușii Victoria din Italia: verișoara Anamaria (dreapta jos), fiica Victoriei (stânga jos), fiul și soțul Aneimaria (în picioare). La mijloc, Ecaterina

Lilica (verișoară), Maria (mătușă), Giovanna (bunică), Victoria (mătușă), Sofia (verișoară) și nepoatele

Copiii lui Alessandro Dell'Agnolo: Maria, Traian, Basilia, Ecaterina

Institutul de biblioteconomie a fost repartizată la Biblioteca „V.A. Urechia” din Galați, unde a lucrat până la pensionare. Avem o fiică, Andreea Cristina, care a urmat un liceu industrial și este mamă a două fete, încă eleve – Roxana Mihaela, clasa a X-a și

Diana Maria, clasa a VII-a.

După câțiva ani lucrați la Panciu sau Galați, la Institutul de Proiectări Metalurgice sau la Trustul de Construcții, când s-au mai liniștit apele, am reușit în 1975 să fiu admis la Facultatea de Construcții Civile și Industriale. După absolvire, am mai lucrat o perioadă scurtă la Trustul de Construcții ca șef al Poligoanelor prefabricate, după care în 1981, m-am transferat la Întreprinderea de Construcții Montaj Siderurgic din Călărași, ca șef de lot.

În 1984 am revenit la Galați prin transfer la Întreprinderea de Producție Industrială și Prestări Servicii, unde am activat

ca șef birou export până în anul 1993, când am ieșit la pensie.

În 1992 am înființat firma de Construcții Montaj DELL-TEHNIUM S.R.L., care a funcționat până în 2000 și firma de comerț RODELLAGNOLO încă activă.

Tot în anul 1992 am devenit fondator al Comunității Italiene „CASA ITALIA” din Galați, care în 1994 a obținut personalitate juridică și al cărei președinte sunt, din anul 2001.

Traian Dell'Agnolo

RETETE

de la Festivalul Național al Păstrăvului, Suceava, 2012

PĂSTRĂU UMLUT CU LEGUME ȘI CIUPERCI

Mod de preparare:

Se taie legumele și verdeța: ardei gras, morcov, ciuperci, usturoi, pătrunjel verde, se adaugă un pic de coriandru.

Se călesc un minut, se umple cu acestea peștele crud și se dă la cuptor. Când este gata, se așează pe pat de cetină de brad, pe laterale se pun pești mici, se ornează cu lămâie.

(S.C. Mira Corelia)

SARAMURĂ DE PĂSTRĂU

Mod de preparare:

Se sarează păstrăvul și se lasă aproximativ o jumătate de oră în sare. Se pregătește saramură din o jumătate de litru de apă, în care se pun: ardei iute, usturoi, puțin oțet, piper, tarhon, pătrunjel verde. După ce se fierbe saramura, se adaugă peștele și se mai dă un clocot. Se scoate, și se așează pe un platou, se ornează cu lămâie și pătrunjel verde.

(S.C. Opcina Mestecănișului)

GHIVECI CU PĂSTRĂU SOMONAT

Mod de preparare:

Se înăbușă în apă legume: ceapă, morcov, ardei roșu, pătrunjel, roșii. Se adaugă condimente. Păstrăvul somonat se căleşte în unt cam 4 minute pe fiecare parte. Într-un vas se așează alternativ, câte un strat de legume și pește. Deasupra se pun rondele de roșii și câteva de ardei iute. Se dă la cuptor circa 20 de minute, fără ulei. Se ornează cu pătrunjel.

(S.C. Realm Forest S.R.L.)

Ne scriu cititorii...

Ho ricevuto con grandissimo piacere il precedente numero della rivista **SIAMO DI NUOVO INSIEME** con il magnifico Otranto (pagine 20-21) del poetessa Elena Trifan. Questa poesia, che ci colpisce al cuore per la profondità delle immagini che ci riporta alla mente, con i profumi dei fiori degli alberi dei pitosfori, dai piccoli fiori bianchi delle buganvillee e degli altri fiori gialli, bianchi e rossi, e del tramonto che unisce cielo e mare, e le altre immagini poetiche, tutte preziose e straordinarie, frutto di riflessione di un animo delicato, sensibile, elevato e di grande poesia.

...Mi congratulo con la direttrice della rivista **SIAMO DI NUOVO INSIEME**, Gabriela Tarabega, che ha così bene presentato e inquadrato l'articolo e la poesia. Complimenti vivissimi.

L'articolo Otranto: visione d'Oriente. Suoni di Grecia di Antonio Rizzo (alle pagine 16-19), molto interessante, è ben introdotto da quelli precedenti.

Belli sono anche altri articoli sulla biennale di Venezia, su Amedeo Preziosi ecc.

Amiral Enzo Tango

(Extras din scrisoarea amiralului, adresată comandorului Neculai Pădurariu, prin bunăvoința căruia primește revista)

Vă scriu ca să vă mulțumesc pentru cele patru numere de **SIAMO DI NUOVO INSIEME** pe care le-am primit în dar de la *Salonul de carte și presă*; arată splendid, de la calitatea hârtiei, mirosul... cernelei tipografice, aspectul grafic și până la conținutul articolelor. O declar, după ce am parcurs textele cu ochi de redactor afurisit, fără să găsesc mai mult de două-trei greșeli de literă.

Vă mulțumesc și pentru prilejul pe care revista mi l-a oferit, acela de a reîntâlni în paginile ei un nume, care presupun a fi al colegei mele de liceu, Gabriela.

Cu simpatie, dr. Mariana Codreș

Primirea revistei **SIAMO DI NUOVO INSIEME** îmi prilejuește de fiecare dată o mare bucurie și satisfacție. Calitatea conținutului ei, precum și cea a condițiilor grafice și a reproducerilor, modul de prezentare a problematicii sunt toate fără cusur și corespund întru totul publicului căruia i se adresează.

Mă impresionează entuziasmul și profesionalismul colaboratorilor revistei și, de asemenea, varietatea problematicii tratate. Apreciez în mod deosebit faptul că revista pune în evidență contribuția permanentă, constructivă și exemplară a celor ce au venit ca emigranți din patria „Romei madre” și se armonizează cu poporul care a rezultat dintr-o primă imixtiune a strămoșilor comuni în istoria sa.

Doresc să subliniez în mod special activitatea neobosită și valoroasă a echipei RO.AS.IT., care străbate țara în lung și-n lat în căutarea și descoperirea tuturor acelora care constituie subiectul acestei utile reviste.

Cu dragoste, Emma Maria Moisescu

Ambasadorul Italiei în vizită la Institutul Cultural Român din București

La începutul lunii octombrie, conducerea ICR a primit vizita Excelenței Sale, domnul **Mario Cospito**, ambasadorul Italiei în România, însoțit de noul director al Institutului Italian de Cultură „Vito Grasso” din București, domnul **Ezio Peraro**. Președintele ICR **Andrei Marga** și ambasadorul italian Mario Cospito au discutat despre reînnoirea Tratatului de prietenie și colaborare dintre România și

Republica Italiană și despre necesitatea unui acord global de colaborare între ICR și Istituto Italiano

di Cultura din București, care să cuprindă și acțiuni comune ale institutelor culturale românești și italiene din străinătate. Ambasadorul Italiei și-a arătat disponibilitatea de a sprijini programele ICR, inclusiv în perspectiva deschiderii unor institute românești la Beijing, São Paulo, Moscova și Alexandria (Egipt).

Acord româno-italian în domeniul transportului public

În vara acestui an a fost oficializată prelungirea liniei 4 a metroului bucureștean, prin semnarea unui contract între Compania publică de administrare a transportului subteran al Capitalei, METROREX, și un consorțiu de societăți condus de italienii de la Astaldi.

Valoarea contractului este de peste 700 milioane de lei (aproximativ 150 de milioane de euro). Lucrările vor dura doi ani și jumătate și se prevede construirea a două noi stații – Laminorului și Străulești Lac – pe o distanță de 1,3 km. Șantierul include, de asemenea, și construirea unui terminal cu parcare și autogară.

Scriitorul Adrian Munteanu premiat la Milano

Comitetul de organizare a Salonului Internațional al Cărții de la Milano i-a decernat scriitorului român Adrian Munteanu, Premiul Internațional de Literatură NUX. Manifestarea desfășurată la Milano, în perioada 26-29 octombrie 2012, s-a aflat sub înaltul patronaj al Comisiei Europene. Premiul s-a acordat pe baza unei monitorizări făcute timp de mai mulți ani, poetul român având 7 volume de sonete publicate în perioada 2005-2011. Adrian Munteanu s-a născut în Șcheii Brașovului, la 21 august 1948. A absolvit Facultatea de Limbă și Literatură Română la Constanța. Este redactor la Societatea Română de Radiodifuziune, director de editură, membru al Uniunii Scriitorilor și al Asociației Scriitorilor de Limba Română din Quebec. Susține recitaluri de muzică și poezie cu diverși interpreți și grupuri muzicale, este organizator de evenimente culturale, actor, scenarist și regizor, cu 21 de premii naționale de interpretare, regie și creație literară, și membru fondator al grupului *Caii Verzi de pe Pereți* din Brașov. Premiul i-a fost înmănat în cadrul unei conferințe de presă, ce a avut loc la Milano, la Parco Esposizioni Novegro, prilej cu care scriitorul a recitat două sonete proprii, unul în limba română și unul în limba italiană, pentru a demonstra – potrivit spuselor sale – muzicalitatea specială a celor două limbi surori.

Orchestra Simfonică RAI Torino la „RadiRo”

Primul Festival internațional al orchestrelor radio „RadiRo” a avut loc la București în perioada 23-29 septembrie, bilanțul său dovedind că această inițiativă, al cărei promotor și producător este Radio România, a fost una de succes, oferind o posibilitate reală iubitorilor de cultură de a rămâne în contact cu vedetele primei ligi a muzicii clasice europene și în anii în care nu se desfășoară Festivalul Enescu.

După cum spunea directorul artistic al festivalului, dirijorul și pianistul Christian Zacharias, „RadiRo” s-a dovedit a fi un pariu câștigat, publicul venind în număr foarte mare, în fiecare seară de festival, pentru a se bucura de întâlnirea cu importante orchestre și marii soliști invitați. De altfel, oferta a fost una de nerefuzat, pe scenele Sălii Palatului și Sălii Radio evoluând orchestre celebre, ca de exemplu Orchestra Simfonică RAI Torino.

Orchestra din Torino, înființată în 1994 i-a avut ca principali mentori pe Georges Pretre și Giuseppe Sinopoli și susține stagioni regulate atât la Torino, cât și în alte mari orașe italiene. Din 2009, prim dirijor al ansamblului italian este Juraj Valcuha, muzician slovac, care s-a specializat timp de doi ani la Sankt Petersburg cu marele pedagog Ilya Musin și care a beneficiat, de asemenea, la Paris, de îndrumările profesionale ale lui Jorma Panula.

În programul concertelor au figurat două mari opusuri ale repertoriului rus, Concertul op. 35 în Re major pentru vioară și orchestră de Piotr Ilici Ceaikovski și Simfonia nr. 3 op. 44 în La minor de Serghei Rahmaninov, iar aplauzele au fost pe măsura interpretării de excepție.

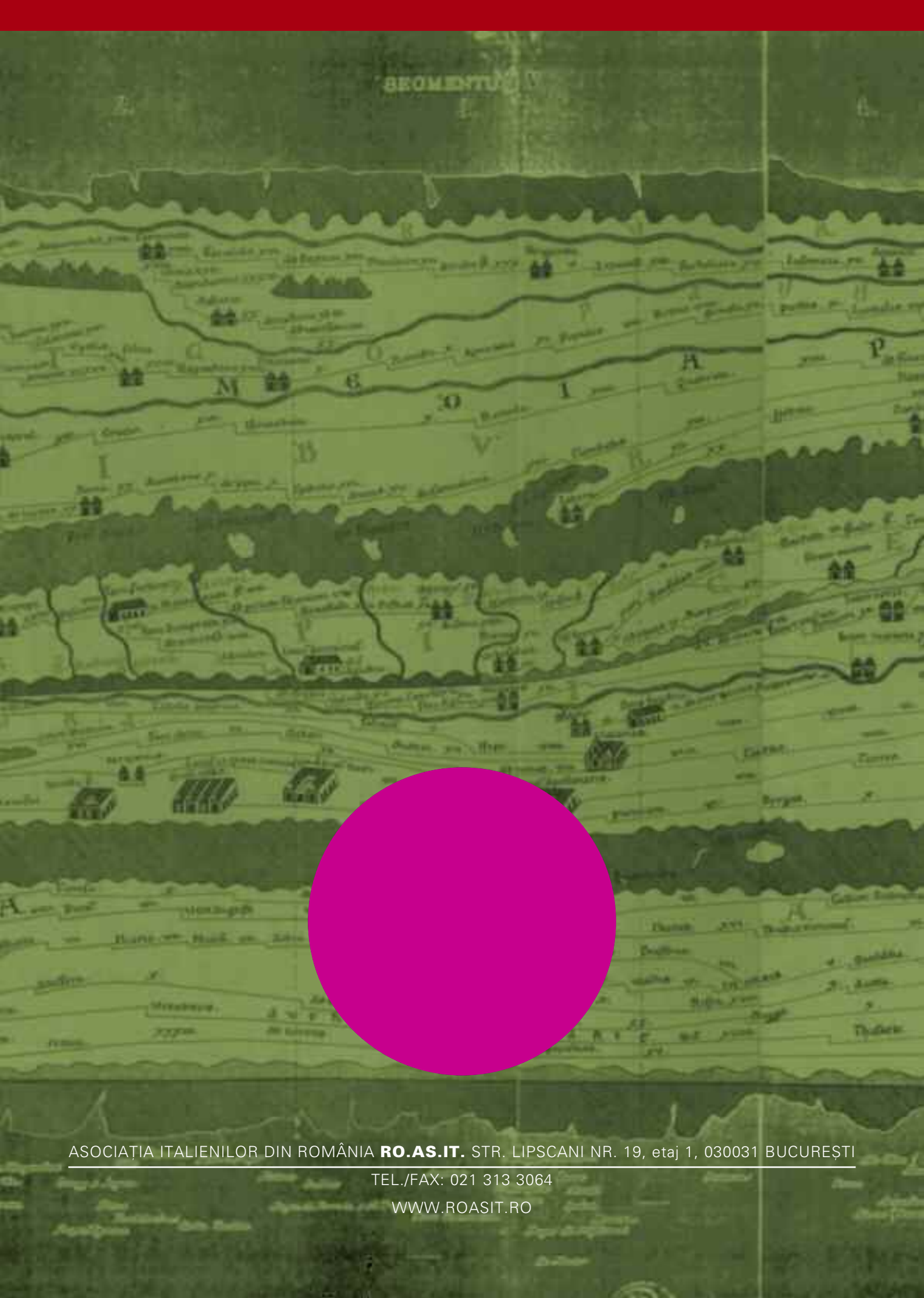
Alin Mezaroba a reprezentat RO.AS.IT. la întâlnirea tineretului de la Eforie Nord

Autoritatea Națională pentru Sport și Tineret (ANST) a organizat, la sfârșitul lunii august, la Eforie Nord, *Școala de vară 2012*. Proiectul s-a desfășurat sub forma unui dialog intercultural, reunind tineri de diferite etnii. Asociația Italianilor din România – RO.AS.IT. a fost reprezentată la această întâlnire de Alin Mezaroba, un tânăr membru al Comunității italienilor din Câmpulung Muscel. În cadrul atelierelor tematice s-a discutat despre relațiile interetnice dintre români și celelalte naționalități, despre felul în care interacționează și își desfășoară tinerii acțiunile comune, despre școală, muncă și viața de zi cu zi. Au fost date exemple concrete și au fost citate diferite studii pe tema discriminării, analizându-se și identi-

ficându-se drepturile și criteriile părților implicate. De asemenea, s-au desfășurat activități și jocuri pentru formarea spiritului de echipă, după cum ne-a relatat Alin. Proiectul a fost realizat în parteneriat, de Consiliul pentru Combaterea Discriminării și Departamentul pentru Relații Interetnice din cadrul Guvernului României.

Grupaj realizat de Dan Comarnescu

ASOCIAȚIA ITALIENILOR DIN ROMÂNIA **RO.AS.IT.** STR. LIPSCANI NR. 19, etaj 1, 030031 BUCUREȘTI

TEL./FAX: 021 313 3064

WWW.ROASIT.RO